

Akbelen’de Kadın Direnişi Bağlamında Ekofeminizm ve Çevresel Adalet: Eleştirel Söylem Analizi

Duygu YILDIZ KARAKOÇ*

Funda KEMAHLI GARIPOĞLU**

ÖZ

Bu çalışma, çevresel adalet ve ekofeminizm yaklaşımlarını ekolojik sorunlara eşitlikçi bir bakış açısı sunmaları bakımından incelemekte ve bu yaklaşımların ekonomik, etnik, sınıfsal ve toplumsal cinsiyet temelli adaletsizliklere karşı sundukları çözüm önerilerini tartışmaktadır. Çalışmanın odak noktasını, Akbelen Ormanı’nda 2023 yazında yaşanan çevre mücadelesi oluşturmaktadır. Özellikle köylü kadınların doğayı koruma yönündeki direnişi, çevresel adalet ile ekofeminizmin kesiştiği önemli bir örnek olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, Teun A. Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi yöntemi kullanılarak ulusal ölçekte yayın yapan gazetelerde 15 Temmuz–15 Ağustos 2023 tarihleri arasında yayımlanan haber içerikleri incelenmiştir. Söz konusu haberlerde kadınların çevreyle olan ilişkisi, hak temelli söylemler ve doğa savunusunun medya temsilleri, “kadın-çevre-adalet” ekseninde makro tematik analizle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, hem çevresel direnişlerin toplumsal cinsiyet boyutuna hem de medya söylemlerinin bu mücadeleyi nasıl çerçevelediğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Çalışmada, basın söylemlerinin kadınların ekolojik hak arayışını gölgede bırakarak direnişi siyasal bir olguya indirgediği ve bu yaklaşımın medyanın ekofeminist mücadelede hem destekleyici hem de sınırlandırıcı bir araç olarak rol oynadığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekofeminizm, Çevresel Adalet, Akbelen Ormanı

JEL Sınıflandırması: Q54, Q56, D63

Ecofeminism and Environmental Justice in the Context of Women's Resistance in Akbelen: A Critical Discourse Analysis

ABSTRACT

This study examines environmental justice and ecofeminist approaches in terms of their egalitarian perspective on ecological problems and discusses their proposed solutions to economic, ethnic, class and gender injustices. The study focuses on the environmental struggle in the Akbelen Forest in the summer of 2023. In particular, the resistance of village women to protect nature is taken as an important example of the intersection of environmental justice and ecofeminism. In this context, Teun A. Van Dijk's Critical Discourse Analysis method was used to analyse news articles published in national newspapers between 15 July and 15 August 2023. In these news articles, women's relationship to the environment, rights-based discourses and media representations of nature conservation were evaluated through macro-thematic analysis on the axis of "women-environment-justice". The findings provide important insights into both the gender dimension of environmental resistance and how media discourses frame this struggle. The study shows that media discourses overshadow women's pursuit of environmental rights and diminish resistance to a political

* Sorumlu Yazar, Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, dyildiz@erzincan.edu.tr, ORCID Bilgisi: 0000-0001-9396-5917

** Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, fkemahli@erzincan.edu.tr, ORCID Bilgisi: 0000-0002-8768-776X

phenomenon, and that this approach plays both a supporting and limiting role in the ecofeminist struggle.

Key Words: *Ecofeminism, Environmental justice, Akbelen Forest*

JEL Classification: *Q54, Q56, D63*

GİRİŞ

Çevresel sorunlara ve doğal kaynakların korunmasına odaklanan yaklaşımlar olarak çevresel adalet ve ekofeminizm, son dönemlerde çevresel etkilerin ve çevresel faydaların adil bir şekilde dağıtılması ile çevre sorunlarına, çevresel adaletsizliğe ve cinsiyet eşitsizliğine eşitlik bağlamında yaklaşılması gerektiğini savunan iki yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır.

Çevresel adaletsizliklerin nedenlerine dair ekonomik, sosyo-politik ve etnik/ırksal ayrımcılık açıklamalar ile farklı politika yaklaşımları ortaya koyan çevresel adalet, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde hem bilimsel hem politika literatüründe geniş ve açık bir gündeme sahiptir (Roberts, Pellow ve Mohai, 2018). Bu yönüyle çevresel sorunlar, kirlilik, doğal kaynakların kullanımı ve doğal yaşamın korunması gibi konularda çevresel adalet, toplumun farklı kesimlerinin, özellikle de ekonomik, etnik/ırksal ve sosyal açıdan dezavantajlı grupların, çevresel riskler ve etkiler konusunda adil bir uygulamaya maruz kalmasını hedefler. Adil etkilenme ilkesi, doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde yönetilmesi, çevresel sorunlara çözüm üretilmesi, çevresel politikaların oluşturulması ve uygulanmasında da temel ilke olarak kabul edilmektedir (Roberts, Pellow ve Mohai, 2018). Sanayi tesislerinin genellikle düşük gelirli bölgelerde bulunması ve sanayi tesislerinin kirlitici etkilerinden ilk olarak bu bölgelerde yaşayan insanların etkilenmesi, sağlıklarının tehlikeye atılması durumunda, yaklaşım olarak çevresel adalet ilkesi ile bu eşitsizliğin ve adaletsizliğin önlenmesi veya düzeltilmesi hedeflenir. Başka bir ifadeyle çevresel sorunlara karşı adil ve eşitlikçi bir yaklaşımı temsil eden çevresel adalet ilkesi ile her bireyin çevresel faydalardan adil şekilde yararlanması ve çevresel zararlar ile risklerin adil bir şekilde paylaşılması amaçlanır.

Çevresel adaletin sonuçlarını şekillendiren faktörlere bakıldığında kapitalizmin rolü başat olmak üzere, etnik/ırk ve sınıf ayrımcılığı, vatandaş gücü, sanayileşme süreçleri, politik-ekonomik bağlam ve baskın çevresel söylemlerin etkisi gibi unsurların ön plana çıktığı; vatandaşları, aktivistleri, uzmanları ve politikacıları ilgilendirdiği görülmektedir (Boström ve Davidson, 2018). Çevresel adaletin toplumsal düzeydeki etkilerini en güçlü biçimde belirleyen unsur, etnik/ırksal köken ile sınıfsal yapı temelinde gelişen ayrımcılıktır. Bu faktör, kendi içinde çok sayıda alt boyut barındırmakta olup, çevresel adaletin hem ilkesel düzeyde uygulanabilirliğini hem de etkisinin toplumsal ve mekânsal yayılımını genişletmektedir. Etnik/ırk ve sınıf ayrımcılığı bağlamında en önemli bileşenlerden biri de cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizliği olmaktadır. Kesişimsel bir yaklaşımla hem etnik/ırksal ayrımcılığı hem sınıf farklılığını hem de ekonomik, sosyo-politik eşitsizlikleri de içermektedir. Bu çerçeveden bakıldığında çevresel sorunların etkilediği kesimler ile çevrenin korunması aşamasında harekete geçen kesimlerin kavşağında “kadın” unsuru ön plana çıkmaktadır. Böylece hem çevresel

adaletsizliğe hem de cinsiyet eşitsizliğine eşitlik bağlamında yaklaşılması gerektiğini savunan iki yaklaşım olarak çevresel adalet ve ekofeminizm penceresinden çevre sorunları ele alınmaktadır.

Buradan hareketle, Akbelen Ormanı ve ağaçları koruyan kadınlar örneği, çevresel adaletin ve ekofeminist yaklaşımın birlikte işlediği, doğa ile kadın emeği arasındaki bağı görünür kılan bir mücadele örneğidir. Dünya üzerinde tarihsel bir öneme de sahip olan “*ağaçlara sarılan kadınlar*” (Chipko hareketi) ile benzerlik gösteren bu hareket, kadınların doğa savunusu ve çevresel adalet mücadelesindeki rolünü ortaya koymaktadır. Bu nedenle Akbelen Ormanı’ndaki ağaçları koruyan köylü kadınların mücadelesi, ekofeminist kuram ve çevresel adalet perspektifinden analiz edilmesi gereken anlamlı bir örneği oluşturmaktadır.

Bu çerçevede çalışmada kavramsal olarak çevresel adalet ve ekofeminizm yaklaşımları iki ayrı bölümde ele alınarak, çevresel sorunların çözümünde bu iki yaklaşımın ortak değerleri etrafında etnik/ırk, sınıf ve cinsiyet eşitsizliği ile ayrımcılığı ekseninde bir çözümleme yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Akbelen Ormanı ve ağaçları koruyan köylü kadınlar örneğinde, bir basın taraması yapılarak, elde edilen veriler Teun A. Van Dijk’in eleştirel söylem analiz yöntemi ile analiz edilerek, “*kadın*” kavramının hangi bağlamlar etrafında ele alındığı ortaya konulmuştur.

Çalışmanın analiz kısmına, konuya ideolojik yaklaşımın yansıtılması açısından farklı gazeteler dahil edilmiştir, ana akım gazete: Hürriyet; muhalif sol: Cumhuriyet ya da Sözcü; muhafazakâr: Yeni Şafak; çevre odaklı bir yaklaşıma sahip olması nedeniyle Yeşil Gazete; yerel bakış açısını yansıtmaması nedeniyle Muğla Yenigün Gazetesi dahil edilmiştir. Söz konusu bu gazetelerin internet gazeteciliği (elektronik ortamda yayın yapan gazeteler) kapsamında ilgili web haber sayfalarındaki haberler çalışma analizine dahil edilmiştir.

Belirlenen bu yayın organlarında “*Akbelen ormanı*” anahtar kelimesi ile yapılan *aramalar* “*kadın- çevre-adalet*” bağlamlarında tespit edilerek, 15 Temmuz 2023- 15 Ağustos 2023 tarihleri arası tüm haber ve gazete yazarlarının yazıları araştırma evrenine dâhil edilmiştir. Akbelen ormanında basına yansıyan doğa nöbetinin ikinci yılının dolduğu, basında yeniden gündem olduğu tarih olan ve bir aylık bir süreyi kapsayan 15 Temmuz 2023 ile 15 Ağustos 2023 tarihleri arası basın taraması yapılmıştır. Elde edilen veriler Teun A. Van Dijk’in eleştirel söylem analiz yöntemi ile “*Makro boyutta tematik olarak*” analiz edilerek bulgulara ulaşılmıştır.

I. ÇEVRESEL ADALET YAKLAŞIMI; KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Çevresel kaynaklara erişimde, çevre kirliliğinden etkilenmede ve çevresel karar alma süreçlerine katılımında herkesin eşit haklara sahip olması düşüncesini içeren çevresel adalet “*environmental justice*” kavramı, özellikle çevre kirliliği, doğal kaynaklara erişim, iklim değişikliği gibi konuların farklı sosyal, ekonomik ya da etnik grupları orantısız bir şekilde etkilediği savından hareket eder. Kavramın kökenine bakıldığında felsefe tarihinin en eski ve en tartışmalı konularından biri olan adalet kavramını içererek ve genişleterek, çevre sorunlarının farklı sosyal, ekonomik ya da etnik grupları orantısız bir şekilde etkilemesini önlemeyi

amaçladığı görülmektedir. Bu çerçevede adalet kavramının çerçevesinin ne olduğu, çevresel adalet kavramının epistemolojik kökenini oluşturmaktadır.

Antik Yunandan beri tartışılabilen adalet kavramı, siyaset felsefesinin önemli düşünürlerinden John Rawls’ın geliştirdiği adalet kuramı ile çağdaş siyaset teorilerinde merkezi bir yer edinmiştir. John Rawls’ın adil bir toplumun nasıl düzenlenmesi gerektiğine dair geliştirdiği kapsamlı bir teori olan adalet kuramı, I. Kant ve J. Locke geleneği doğrultusunda toplumsal bir uzlaşma kuramını sunmaktadır (Kılıç ve Tok, 2014: 218). Eşitlikçi bir toplumun inşa edilmesinde sosyal ve politik bağlamda ele aldığı adaletin nasıl sağlanabileceği konusuna odaklanan Rawls (2005), adalet ve hakkaniyeti birbirinden ayırarak iki temel ilkeye dikkat çekmiştir. Özgürlük ilkesi ile her bireyin eşit temel özgürlüklere sahip olması gerektiğini; fark ilkesi ile toplumsal ve ekonomik eşitsizliklerin, en dezavantajlı olanlar için faydalı olması durumunda kabul edilebileceğini ileri sürmüştür.

Adalet kavramının tartışılabilir doğası ile özellikle sanayileşme sonrası her üretim sisteminin kendisine özgü adalet anlayışı, ait olduğu üretim sisteminin bir parçası olarak uygulanmıştır. 1960’lı yıllardan itibaren ise dünyada çevre sorunlarının artması, ekonomik ve siyasal sistemlerin doğal çevre konusundaki adalet anlayışlarının sorgulanmasına neden olmuştur. Doğanın zarar görmesinden ve çevre kirliliğinden en çok etkilenen kesimlerin, haklarını ve çıkarlarını savunamayan büyük yoksul kitleler, dezavantajlı ve dışlanmış kesimler olması çevresel adalet kavramının önemini artırmıştır (Kılıç ve Tok, 2014: 219, 220).

Adalet kavramı üzerindeki tartışmalar eşitlik, hakkaniyet ve adaletin nasıl sağlanacağı sorunsalları üzerinden çevresel adalet kavramı için de geçerli olmuştur. Örneğin Ikeme’ye göre (2003), çevre literatüründe eşitlik ve çevresel adalet kavramlarının tutarsız kullanımı, bilimsel tartışmalar ve küresel çevre politikalarında kafa karışıklığına yol açmakta ve analitik netlikten uzaklaşmaktadır. Bu nedenle çevresel kararların ahlaki boyutlarını açıklığa kavuşturmak için eşitlik ve çevresel adaletin felsefi ve etik anlamları incelenmelidir. Ayrıca çevresel adaletin, dağıtım ve usul adaletini kapsayan geniş bir kavram olarak ele alınması gerekmektedir. Bu tartışmalarla birlikte özellikle akademik alanda küresel çevre adaleti kavramının geliştirilmesine yönelik çalışmalar artmıştır. Bu doğrultuda çevre adaletinin kuramsal çerçevesini netleştiren Schlosberg (2004: 517), küresel çevre adaletinin talep ettiği adaletin üç yönlü olduğunu vurgulamıştır. Bunlar; çevresel riskin dağılımında eşitlik, etkilenen topluluklardaki katılımcıların ve deneyimlerin çeşitliliğinin tanınması, çevre politikasını oluşturan ve yöneten siyasi süreçlere katılımdır. Böylece üç farklı adalet kavramının varlığının, çoğulcu ama birleşik bir çevre adaleti teorisi ve pratiğinin oluşturulmasında önemli olduğunu belirtmiştir. Çünkü kapsamlı bir küresel çevre adaleti kavramının yerel olarak temellendirilmiş, teorik olarak geniş ve çoğul olması, tanınma-dağıtım-katılım konularını kapsaması gerekmektedir. Çevresel adalet ile ilgili soruların felsefi arka planında, yalnızca çevresel müdahalelerle ilgili yüklerin ve faydaların dağılımını ifade eden dağıtıcı adalet teorilerine odaklanılmasının kavramı zayıflattığı, çevresel adaleti sağlamak için tanımayı katılımı birleştirmenin gerekliliği savunulmuştur (Wenz, 1988). Başka bir deyişle çevre adaletini sadece dağıtım eşitsizliği üzerinden

ele almak yetersizdir. Adaletsizliğin kökeninde yatan sosyal, ekonomik, kültürel ve kurumsal faktörler de mutlaka dikkate alınmalı ve çevre adaletinin sağlanabilmesi için karar alma süreçlerinin demokratik ve katılımcı olması gerekmektedir (Schlosberg, 2004: 517, 518). Bunun yanında çevresel karar alma süreçlerinde herkesin adil ve eşit şekilde katılım hakkına sahip olması yani prosedürel çevresel adalet çerçevesinde sadece sonuçların adil olması değil, kararların nasıl alındığının da şeffaf, kapsayıcı ve adil olması gerekmektedir. Çünkü çevresel fayda ve yüklerin adaletsiz dağılımının nedenlerinden biri de çevreyi dönüştüren kararların genellikle çevresel yüklerden ve zararlardan etkilenenler tarafından değil çevresel faydalardan yararlanan insanlar tarafından alınmasıdır (Bell and Carrick, 2017).

Diğer yandan çevresel adalet düşüncesinin gelişiminde, çevre adaletsizliğinin kökeninde yer alan faktörler ve çevre adaletsizliğinin kimleri etkilediği soruları üzerine tartışılan sorular olmuştur. Çevresel adalet ve sürdürülebilirliğin farklı yaklaşımlarını inceleyen Agyeman, Bullard ve Evans (2002, 77-78), bu yaklaşımların bazı kuramsal temellerini araştırdıkları makalelerinde dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan çevresel tahribat ve bozulmanın, her zaman sosyal adalet, eşitlik, haklar ve insanların en geniş anlamıyla yaşam kalitesiyle ilgili sorularla bağlantılı olduğunu vurgulamışlardır. Onlara göre gelir dağılımı, siyasi haklar ve eğitim düzeyinin daha adil olduğu toplumlarda çevre kalitesi daha yüksektir. Yoksullar, çevresel sorunlardan orantısız şekilde etkilenirken, çevreyi en çok kirletenler ise genellikle zengin toplumlardır.

Aslında çevresel adalet üzerine ilk akademik düşünceler, sosyal adaletsizliğin bir örneği olarak çevresel kötülüklerin ve çevresel zararların dağılımında eşitsizliğin varlığına odaklanarak, bazı toplulukların diğerlerinden daha fazla çevresel risk aldığını göstermek için kullanılmıştır. Böylece çevresel adalet çalışmaları adaletsizliğin inşasında rol oynayan birçok nedeni incelemiş ve çevresel adalet düşüncesinde çoğulcu sosyal adalet kavramlarının potansiyelini göstermiştir (Schlosberg, 2013: 37, 38). Bu çerçevede çevre adaletsizliğinin kimleri etkilediği konusundaki Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960'lardan sonraki ilk çalışmalar, çevresel risklere, zararlara ve kötülöklere maruz kalmayı hem sınıf hem de ırkla ilişkilendirmiştir. Çevresel risklere ve yüklerle maruz kalanlar sadece yoksul topluluklar değil, aynı zamanda renkli topluluklardır. Schlosberg (2013:38)'e göre, bu tür çalışmalar hakkında metodolojik tartışmalar olsa da eşitlik, çevresel adaletsizliğin ilk değerlendirmesinde kilit bir çerçeveye sahiptir. Eşitliğin hangi kesimlere uygulanmadığı da çevresel adalet konusunun temel inceleme konularından biri olmuştur. Bu çerçevede, Mohai, Pellow ve Roberts (2009) çevresel kirliliğe ve diğer çevresel risklere maruz kalmanın ırk ve sınıfa göre eşit olmayan bir şekilde dağıldığına dair iddiaları ele almışlar ve çevresel adaletin neden önemli olduğunu anlamak için, çevresel ırkçılıkla mücadele hareketine odaklanmak gerektiğini savunmuşlardır. Çevresel adalet hareketinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilen, 1982 yılında ABD'nin Kuzey Carolina

eyaletindeki Warren County*’de yaşanmış önemli bir çevre protestosu, özellikle beyaz olmayan insanların ve yoksul toplulukların kendilerinden çok daha büyük ekolojik risklerle karşı karşıya olduğunun bir sembolü haline gelmiştir (Mohai, Pellow and Roberts, 2009: 406).

Warren County’de bölge halkının, sivil haklar aktivistleri ve çevrecilerin desteği ile gerçekleştirdikleri protestolarda, bu kararın ırksal ayırım ve sosyal adaletsizlik içerdiği savunulmuş ve kamuoyuna güçlü bir biçimde gösterilmiştir. Bu nedenle Warren County çevresel adalet hareketinin doğuşu olarak kabul edilmiş ve çevresel politikaların sosyal adaletle birlikte düşünülmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Her ne kadar protestolar, zehirli toprağın dökülmesini engelleyemese de ulusal çapta farkındalık yaratmış, akademik çevrelerde ve hükümet politikalarında çevresel adalet konusunun ele alınmasına öncülük etmiştir. Çevresel adalet çalışmaları, araştırmacıların çevre kirliliğinin farklı sosyal sınıflar ve ırksal/etnik gruplar üzerindeki eşitsiz etkilerini inceledikleri disiplinlerarası bir alana dönüşmüştür. Bununla birlikte çevresel adalet kavramı çerçevesinde, çevre kirliliğinden en fazla etkilenen farklı sosyal sınıflar ve ırksal/etnik gruplar üzerindeki incelemeler "*çevresel ırkçılık*" (*environmental racism*) kavramının yaygınlaşmasına neden olmuştur (Mohai, Pellow and Roberts, 2009: 406).

Çevresel ırkçılık vakaları üzerine araştırmalar yapan Robert D. Bullard, çevresel ırkçılık, sınıf ve çevresel eşitsizlikler arasındaki ilişkileri derinlemesine ele almıştır. 1990 yılında basılan kitabı *Dixie'de Dumping* ile özellikle siyahi toplulukların yaşadığı ABD'nin Güney bölgelerine (Dixie) zehirli ve tehlikeli atıkların bilinçli şekilde dökülmesi sürecini inceleyerek, ırksal azınlık topluluklarının orantısız şekilde çevresel risklere maruz bırakıldığını anlatmış ve çevresel adaletsizlikleri tartışmıştır. ABD'nin güney eyaletlerinde tehlikeli atık boşaltımı faaliyetlerini ve bu tesislerin konumlandırılmasını mekânsal ayrımcılık örüntüleri üzerinden analiz ederek, bu atık alanlarının bilinçli olarak seçildiğini ve bu seçimlerin arka planında ırkçı tutumların bulunduğunu savunmuştur (Bullard, 2000).

Bullard’a göre (1994: 451); çevresel ırkçılık, tıpkı konut, eğitim, istihdam ve siyaset alanlarında görülen ırkçılık kadar gerçektir. Çevresel ırkçılık, bir politika, uygulama ya da talimatın, kasıtlı ya da kasıtsız olarak bireyleri, grupları ya da toplulukları ırk ya da ten rengine göre farklı şekilde etkilemesi ya da dezavantajlı duruma düşürmesidir. Çevresel ırkçılık, hükümet kararları, kamu politikaları ve sanayi uygulamalarıyla birleşerek beyazlara fayda sağlarken, maliyetleri ve zararları renkli insanlara yüklemektedir. Günümüzde birçok çalışma, genel olarak etnik azınlıkların, yerli halkın, beyaz olmayan insanların ve düşük gelirli toplulukların, sanayileşme ve tüketici uygulamalarından kaynaklanan hava, su ve toprak kirliliğine daha yüksek bir maruziyet ile karşı karşıya olduğu sonucuna

* 1978’de yasa dışı olarak otoyollara dökülen 120 milyon pound (yaklaşık 54 bin ton) poliklorlu bifenil (PCB) içeren zehirli toprak, eyalet yetkilileri tarafından bertaraf edilmek üzere bir yere taşınmak istenmiştir. Bu zehirli toprağın döküleceği yer olarak, çoğunluğu Afrikalı Amerikalılardan oluşan ve ekonomik olarak dezavantajlı olan Warren County seçilmesi ve bu karara karşı 1982’de başlayan protestolar aynı zamanda çevre adaleti hareketinin görünürlüğünü ve ivmesini artırmıştır.

varmaktadır. Çevresel ırkçılık, çevresel eşitsizlik veya çevresel adaletsizlik olarak çeşitli şekillerde bilinen bu fenomen, politika yapıcılarının da dikkatini çekmiştir (Mohai, Pellow and Roberts, 2009: 406). Bu soruna çözüm ise, herkese yönelik çevresel adaletin sağlanmasıdır. Bu doğrultuda çevresel adalet hareketi ile dünya çapında taban örgütlerini, sivil toplum örgütlerini, üniversite tabanlı kaynak merkezlerini, araştırmacıları ve gençlik gruplarını içeren küresel bir ağ söz konusudur (Bullard, 2000:158,159; Bullard, 2003).

Süreç içerisinde çevresel adaletin kazanımları ile çevresel ırkçılığa karşı atılmış en önemli adımlardan biri ABD Çevre Koruma Ajansı “*Environmental Protection Agency*” (EPA)’nın 1990’larda çevresel adalet kavramını geniş bir zeminde tanımlaması olmuştur. Çevre adaletini, ırk, renk, ulusal köken veya gelire bakılmaksızın tüm insanların çevre yasalarının, düzenlemelerinin ve politikalarının geliştirilmesi, uygulanması ve yürütülmesi ile ilgili olarak adil muamele ve anlamlı katılımı olarak tanımlamıştır. Federal, eyalet ve yerel programlar ile endüstriyel, belediye ve ticari faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik, çevresel etkiler ve sağlık sorunlarının, toplumun herhangi bir kesimini orantısız bir şekilde etkilememesi gerektiği vurgulanmıştır (Mohai, Pellow and Roberts, 2009: 407).

Çevresel adaletin federal düzeyde tanınmasına ve çevresel risklerin, özellikle azınlık ve düşük gelirli topluluklar üzerindeki etkilerinin azaltılmasına yönelik önemli adımlarla, çevresel adalet kavramının ve hareketinin incelenmesi hızla genişlemiştir. Konuyla ilgili teoriler çevrenin tanımı, çevresel adaletsizliğin arkasındaki faktörler ve çevresel adaletin çoğulcu “adalet” anlayışı ekseninde gelişmiştir (Schlosberg, 2013:38). Ancak çevresel adaletsizliğin nerede ve kimlere yönelik olarak yoğunlaştığı sorusu yine de temel sorulardan biri olmuştur. Çevresel eşitsizlikle ilgili yapılan araştırmaların çoğu, ırkçılığın temel sebeplerden biri olduğunu belirtirken, bazı görüşler ise sınıf temelli ekonomik dinamiklerin hala daha güçlü bir sebep olduğunu belirtmişlerdir (Mohai, Pellow and Roberts, 2009: 411). Yani, ekonomik durum ve sınıf farkları da toplulukların çevresel tehditlerden etkilenmesinin güçlü nedenlerinden biri olmaktadır. Bu görüş, çevresel eşitsizliğin yalnızca ırk temelinde değil, aynı zamanda gelir ve sınıf gibi faktörlere dayalı olarak da şekillendiğini, tüm faktörlerin bütünleşik olarak ele alınması gerektiğini savunmuştur. Bu doğrultuda Joan Martinez-Alier (2003), “*The Environmentalism of the Poor*” (Yoksulların Çevreciliği) adlı çalışmada, Küresel Güney’deki halkların çevreyi yalnızca bir doğal varlık değil, aynı zamanda yaşamsal bir geçim kaynağı olarak gördüklerini vurgular. Sanayileşmiş Kuzey toplumlarının yoğun tüketim taleplerinin, bu toplumlar üzerinde çevresel ve sosyal yükler yarattığını ifade eder. Martinez-Alier’e göre, bu adaletsizlikler çevresel adalet hareketinin temel dinamiklerini oluşturmakta ve küresel ölçekte çevresel mücadelelerin yönünü belirlemektedir.

Bu bağlamda çevresel adaletsizlik çeşitli sosyal dinamiklerden etkilenmektedir ve bu dinamikler ırkçılık, sınıf ve hatta cinsiyet gibi faktörler ile kesişebileceği için çevresel eşitsizlikle mücadele için geniş bir perspektife ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada cinsiyet faktörü kesişimsel baskı dinamiklerinin fazla oluşu sebebiyle çevresel adaletsizlik içinde ayrıca ele alınması gereken faktörlerden

biri olarak kabul edilmektedir. Çünkü çevresel adaletsizlik, kadınları hem cinsiyet temelli hem de ırksal ve sınıfsal eşitsizlikler üzerinden çok yönlü bir şekilde etkilemektedir. Çevresel adalet teorilerinin cinsiyete yeterince önem verip vermediği tartışılmalı konulardan biri olmuştur. Kadınların yaşamlarını ve sosyal kimliklerini şekillendiren cinsiyet, ırk, etnisite, sınıf ve vatandaşlık gibi faktörlerin etkileşimini anlamak için önemli bir feminist yaklaşım sunan kesişimsellik "*intersectionality*" yaklaşımı, çevresel adalet analizlerinde cinsiyeti dikkate almanın faydalı bir yolu olarak öne çıkmaktadır (Buckingham and Kulcur, 2009: 662, 663).

Bu çerçevede küresel ölçekte yaşanan olayların, iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlikler ve çevresel sorunlar gibi geniş kapsamlı adalet mücadelelerinin, feminist bir kesişimsel bakış açısıyla iç içe geçtiğini ve birbirini etkilediğini vurgulayan Gaard (2017: 84), çevresel sorunların ve ekonomik adaletsizliklerin, kadınların, renkli insanların ve diğer marjinalleşmiş grupların karşılaştığı baskılar ile birlikte ele alınması gerektiğini, bu sorunların birbiriyle bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Feminist bir bakış açısının önemli olduğunu vurgulayan Gaard (2017: 74, 75), kadınların yaşamlarının sosyal ve ekolojik bağlamlarda değerlendirilmesinin, "*kişisel olan politiktir*" ifadesinin ekolojik boyutla genişleterek "*ekolojik de politiktir*" anlamını kazandırdığını ve feminizmin çevresel cinsiyetçilik ile çevresel adalet mücadelesine taşındığını ifade etmektedir. Bu görüş ile çevresel adalet ve iklim değişikliği bağlamında toplumsal cinsiyet faktörünün önemini ortaya koyan Kulcur (2022) da kadınların çok sayıda eşitsizlik ve baskı unsuru ile karşı karşıya kaldığını, bu yüzden çevresel adalet tartışmalarında feminist bir bakış açısının gerekli olduğunu belirtmektedir. Çevresel adalet çalışmalarında sadece ırk ve sınıf gibi bir veya iki sosyal eşitsizlik ögesi araştırılmış, çevresel adaletsizliğe yol açan toplumsal cinsiyet ve cinsiyete özgü etkiler gibi diğer faktörlere yeterince ağırlık verilmemiştir. Ancak son yıllarda çevresel adalet teorisi akademisyenleri birbiriyle ilişkili birçok faktörün çevresel adaletsizliğe ve çevre konusunda kesişimsel baskılara neden olduğuna yönelik çalışmalar yapmaya başlamışlardır (Kulcur, 2022: 35, 36, 38). Çünkü çevresel adaletin sağlanabilmesi için, cinsiyet ve diğer adaletsizlik yapılarının çevreyle birlikte her düzeyde tanımlanıp kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle, çevresel adaletsizlik ile cinsiyet baskısı arasındaki ilişkiler daha derinlemesine incelenmeli ve cinsiyet eşitliğini güçlendirecek adımlar atılmalıdır (Buckingham and Kulcur, 2009: 675-677).

Bu bağlamda kadınlar ve doğa arasındaki bağlantılı sömürüyü 1980'lerden beri ele alan ekofeminizm, ırk, sınıf, cinsiyet, tür ve cinsellik gibi sömürü biçimlerinin birbiriyle nasıl kesişimsel olarak iç içe geçtiğini açıklayarak çevre adaletinin sağlanması için kapsamlı bir yaklaşım sunmuştur. Temelinde 1970'lerin anti-nükleer hareketi, hayvan hakları hareketi ve kadınların toksik maddelere ve çevresel sağlık sorunlarına karşı verdikleri mücadeleler gibi çevresel adalet ve ekofeminist teoriler gelişirken aktivist temelli hareketler de daha güçlenmiştir. Feminist yaklaşım, doğayı koruma çabalarını yalnızca doğaya yardım etme olarak görmekten çıkarıp, çevre sorunlarının insan sağlığı ve yaşamı ile doğrudan

bağlantılı olduğunu vurgulayan bir çevresel adalet anlayışına dönüştürmüştür (Gaard, 2017: 74-87). Ancak diğer yandan kadınların çevresel tahribatın sonuçlarından daha fazla etkilenmesine ve çevresel adaletin sağlanmasına yönelik aktivist hareketlerde daha fazla yer almalarına rağmen uluslararası çevresel adalet literatürü çok uzun bir süre kadınları ve toplumsal cinsiyeti görmezlikten gelmiş, bu konu son yıllara dek marjinal bir konu olarak kabul edilmiştir (Kulcur, 2022: 43). Svarstad ve Benjaminsen (2020: 2), Gramsci ve Freire'nin çalışmalarına dayanarak, çevresel adaletin sağlanabilmesi için çevresel çatışmalardan etkilenen insanların- ki bunlar çoğunlukla savunmasız, yoksul veya kadınlardır - kendi deneyimleriyle eleştirel bilgi üretme imkânına sahip olmaları gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle çevre adaleti ile ilgili çalışmaların yapılması ve bu çalışmalarda kadınların görünürlüğü önemlidir.

II. EKOFEMİNİZM; FEMİNİZM VE EKOLOJİ PERSPEKTİFLERİNDEN ÇEVRE HAREKETLERİ

Feminizm ve ekolojiyi aynı kümede kesiştiren ekofeminizm; patriyarka ve kapitalizme meydan okuyan bir eylem ve düşünme biçimidir. Ekofeminizm, farklı fraksiyonlara ayrılmış olsa da ortak amacı, kadının ve doğanın eril zihniyetin tahakkümünden kurtulmasına yönelik bir direniş geliştirerek toplumsal ve ekolojik özgürlüğü sağlayacak bir mücadele alanı ortaya koymaktır. Birkeland (1993: 18)'a göre; ekofeminizm, "bir değer sistemi, bir toplumsal hareket ve bir pratik olmakla birlikte, aynı zamanda androcentrizm (erkek-merkezcilik) ile çevresel yıkım arasındaki bağlantıları inceleyen bir siyasi analiz" sunmaktadır. Kavram olarak ilk kez 1974 yılında Fransız feminist Françoise d'Eaubonne tarafından kullanılan ekofeminizm, mücadele alanını 1980'ler ve 1990'lar boyunca nükleer karşıtı, çevreci ve lezbiyen-feminist hareketlerle birlikte büyütülmüştür (Lorentzen and Eaton, 2002:1). Bu hareketlerle beslenen ekofeminizm; özellikle Women and Nature (Susan Griffin, 1978), The Death of Nature (Carolyn Merchant, 1980) ve Gyn/Ecology (Mary Daly, 1978) gibi eserlerle, kadınların ve doğanın sömürüsü arasındaki bağlantıyı ortaya koyarak çevresel sorunların küresel düzeyde tartışılmasına öncülük etmiştir (Günindi Ersöz, 2022: 1376-1377).

Ekofeminist teori, kadın ve doğa arasındaki bağlantıları kavramsal/kültürel-simgesel, ampirik ve epistemolojik olmak üzere üç temel düzeyde incelemektedir (Lorentzen and Eaton, 2022:1). Kavramsal/kültürel-simgesel düzeydeki irdeleme düalist yapıların sorgulanması üzerine yükselmektedir. Plumwood'un (2017: 64-66) yabancılaşmış bir ayrışma türü olarak ifade ettiği akıl/doğa gibi ikiciliklerin bir kısmı çok eski zamanlardan beri süregelmiştir. İnsan/doğa ve özne/nesne gibi diğer karşıtlıklar ise Aydınlanma ve moderniteyle birlikte ortaya çıkan ikicilikler arasında yer almıştır. Birçok örneği verilebilecek bu ikiciliklerin ilk sütununda akıl, zihin, insan, kamusal gibi erkeklerle özgülünmüş özellikler yer alırken, ikinci sütun dışlanma üzerinden tanımlanan ve kadınlara atfedilen özellikleri içermektedir. Kadınlar ve doğa arasında yakın bir ilişki olduğunu savunan erken dönem ekofeminist yazılar, kadınların doğal dünya ile özdeşleşmesinin onların dişil doğalarından kaynaklandığını öne sürmüştür. Bu özcü görüş sonraki ekofeministler tarafından sorgulanmış ve eleştirilmiştir.

Kadınların toplum içindeki konumunun doğalarından değil, erkek egemen ekonomik sistemlerle ilişkili olduğunu vurgulayan ekofeminist politik ekonomi kadın ve doğa arasındaki ilişkinin her ikisinin de dışsallaştırıp sömürülmesi arasındaki maddi bir bağlantıda bulunduğunu savunmaktadır (Mellor, 2006: 140).

Ampirik düzeyde kadın ve doğa arasındaki bağlantıyı inceleyen ekofeminist teori, çevresel sorunlardan kadınların orantısız bir şekilde olumsuz etkilendiğine ancak kadınların toplum içinde maruz kaldıkları eşitsizlikler, zorluklar ve farklılıklar nedeniyle yaşadıkları bölünmelerin çevresel sorunlara karşı harekete geçme ya da birleşik bir tepki verme kapasitesini sınırladığına dikkat çekmektedir (Ćorić, 2014: 554). Epistemolojik düzeyde gerçekleştirilen inceleme ise çevresel sorunlardan daha fazla etkilenen kadınların doğa sistemleriyle ilgili daha fazla bilgili oldukları ve bu durumun onların çözümlerinin ve mücadelelerinin daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Lorentzen and Eaton, 2022: 1). Ekofeminist teorinin bu bağlamları kadınları çevresel bozulmalardan en fazla etkilenen kesim olarak tanımlarken, her ne kadar engeller olsa da onları bu sorunlara karşı en güçlü şekilde mücadele gösteren aktörler olarak değerlendirmektedir. Nitekim kadınlar çevre hareketlerinin başlangıcından itibaren, yaşam alanlarını koruma mücadelesine katılmak zorunda bırakılmıştır. Cinsiyet rolleri, sınıf, ırk ve etnik köken gibi kesişen baskı dinamiklerine maruz kalan kadınlar, toplumsal cinsiyet rollerini dönüştürmek ve ekolojik krizle mücadele etmek amacıyla çevresel aktivizmde daha etkili roller üstlenmenin arayışına girmiştir (Kalonya, 2021: 453).

Hindistan’daki Chipko Hareketi, Kenya’daki Yeşil Kuşak Hareketi, Avrupa ve ABD’deki anti-militarist hareket gibi yeryüzünde yaşamın sürdürülebilirliğini amaçlayan hareketler, literatürde “*ekofeminist hareketler*” olarak tanımlanmaktadır. Ekofeminist hareketin kırılma noktalarından biri olan Chipko hareketi, kadınların aktif bir katılım gösterdiği ve kısa vadeli ticari projeleri reddederek ormanları ve çevreyi korumanın uzun vadeli faydalarını amaçladığı barışçıl bir eylem olarak değerlendirilebilir. Bu harekette kadınlar Gandhici protesto yöntemlerini kullanmıştır. Ağaçları korumakla başlayan bu hareketin kapsamı giderek genişlemiş, aile içi şiddet, kadın temsili, erkek alkolizmi, madencilik karşıtlığı gibi konuları da kapsamıştır (Rao, 2012: 125, 134). Esasen Chipko hareketinin kökeninde kutsal saydıkları ağaçları kralın kesmesini önlemek için bir grup Hintli din adamının ağaçlara sarılması eylemi bulunmaktadır. O tarihten itibaren ağaçlara sarılmak çevreci aktivizmin en önemli eylemleri arasında yerini almıştır (Yücel, 2016). Warren’a göre (1997: 5) Chipko hareketi, görünürde ağaçları ya da yerli ormanları kurtarmakla ilgili dursa da aynı zamanda kadın-doğa bağlantılarını açığa çıkarmaktadır: ağaçlar ve ormanlar kırsalda kadınlar tarafından yönetilen ev ekonomilerinin geçimlik kaynağıdır ve kadınlar gerçekten ağaçlara sınıksız sarılıdır.

Vandana Shiva, Chipko hareketini kadınların değişim için taşıdıkları gücün bir deneyimi olarak göstermektedir. Shiva’ya göre, yaratıcı güç olarak değerlendirilen “kadınsı ilke” kalkınma kisvesi altında ve modern bilim ve teknolojinin saldırısıyla değersizleşmiş, marjinalleşmiş ve en sonunda yok

edilmiştir (Rao, 2012: 129). Diğer yandan ekofeminist literatürde sürekli gündemde tutulan ve kadın/doğa özdeşliğinin simgesel bir örneği olarak sunulan Chipko hareketinin ele alınışında bir süre kadın-doğa ilişkilerinin evrenselleştirilmesi, Üçüncü Dünya kadınlarının homojen bir grup olarak gösterilmesi, geçim ekonomisinin idealize edilmesi gibi sorunlu alanlara dikkat çekilmeye başlanmıştır (Moore, 2011: 5). Agarwal (1992: 123), kadınların farklı sınıf, kast ya da ekolojik koşullardaki özgün deneyimleri dikkate alınmadan ve maruz kaldıkları farklı şiddet ve tahakküm biçimleri göz ardı edilerek yapılan bir çözümlemenin kadınların tek bir kimlik kategorisi altında eritilmesi riskini doğuracağını belirtmektedir. Dolayısıyla kesişimsellik ekseninde ele alınmayan bir değerlendirme eksik ve riskli sayılacaktır.

Çevresel adaleti sağlamaya yönelik bu hareketlerin ve eylemlerin Kuzey ve Güney’de köken olarak farklı olduğuna dikkat çekilmiştir. “*Yoksulların çevreciliği*” olarak kuramsallaştırılabilen çevreci hareketler ve doğa temelli çatışmalar köylülerin ve kırsal toplumun kaynaklara erişimi ve bunların sömürülmesi üzerine verdikleri mücadeleden kaynaklanmaktadır. Anaakım çevrecilik ise Batı’da doğanın bozulmasının önlemesi ya da güvenli yaşam alanlarının oluşturulmasıyla ilişkilidir (Michon, 2023). “*Dolu mide çevreciliği*” olarak nitelendirilen Kuzey ülkelerinin çevreciliğine karşı olarak ortaya çıkan ve “*boş karın çevreciliği*” şeklinde tanımlanan yoksulların çevreciliği, çevresel adaletin vurgulandığı, ekonomik büyüme ve toplumsal eşitsizliklerin neden olduğu ekolojik dağılım çatışmalarından doğan ve daha çok yereldeki yoksul kesimin örgütlediği hareketlerdir. Yoksulların çevreyi korumak için herhangi bir ideolojiye bağlı olmalarına gerek yoktur. Yerel yaşam alanlarını, geçim kaynaklarının ayrılmaz bir parçası olduğunda kadim haklar ve doğanın kutsallığı gibi değerlendirilerek dayanak olarak savunurlar. Diğer bir deyişle, yoksullar geçimlerine devam edebilmek ve yaşam alanlarını koruyabilmek için çevresel adalet arayışında bulunurlar (Özberk, 2024). Nitekim Kenya’daki Yeşil Kuşak Hareketi baskıcı bir rejim altında yoksulların özellikle yoksul kadınların çevresel yıkıma karşı bir politik direnişini temsil eden ve ağaç dikme, ağaca sarılma ya da kendini ağaca bağlama gibi sivil itaatsizlik eylemleriyle yaşam alanlarını koruma amacıyla çevresel adaleti talep ettikleri bir mücadeledir (Özberk, 2024: 100). Bu hareket hem ekofeminist bir mücadelenin hem de yoksulların çevreciliği tezinin özgün bir örneğini teşkil etmektedir.

Türkiye’deki çevreci hareketlere bakıldığında bu hareketlerin yoğunlaştığı alanlar olan maden karşıtlığı, hidroelektrik, termik ya da nükleer santral karşıtlığı gibi mücadelelerdeki temel endişeler çoğunlukla yaşam alanlarına ve geçimlik kaynaklarının olumsuz etkilenmesi üzerine temellenmektedir. Ancak Türkiye’de bu hareketleri açıklamakta “*yoksulların çevreciliği*” hipotezi geçersiz kalmaktadır. Çünkü Türkiye’deki çevreci hareketlerde gözlemlenen tepki sadece geçim kaynaklarına verilen zarara değil, bu zarara neden olan neoliberal düzen ve özel sektörün kar hırsına yönelik olmasından kaynaklanmaktadır. Bu politik-yapısal eleştiri ise daha çok beyaz yakalı ve orta/yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip kişilerden gelmekte ve bu kişilerin çevreciliği her iki tarafa da uymadığı için

“hoşnutsuzların çevreciliği” olarak tanımlanmaktadır (Adaman, Akbulut ve Arsel, 2016: 14-15). Diğer bir deyişle, Türkiye’de kırsaldaki üreticiler ve yerel halkın kaygısının daha çok yaşam alanlarının korunması ve geçim kaygısı gibi endişe alanlarından türediği ifade edilse de (Eryılmaz ve Akman, 2016), bu hareketlerin sonrasında “çevreci” ve anti-emperyalist bir karaktere büründüğü belirtilmektedir (Çobanoğlu, 2014: 115).

Türkiye’de çevreci hareket genellikle kırsalda yaşayanlar yani köylüler tarafından şekillendirilir ve yönlendirilir. Bu kesimin içinde kadınlar özellikle köylü kadınlar bu hareketlerin öncüsü ya da en aktif öznesi olarak karşımıza çıkar (Çobanoğlu, 2014: 115). Çünkü çevresel adaletsizlik kırsaldaki kadınları daha derinden etkilemekte ve direniş motivasyonlarını oluşturmaktadır. Özen (2023) köylü kadınların direnişinin arkasındaki nedenleri irdelerken farklı gerekçeler sunmuştur. Bunlardan ilki, kırsaldaki çevresel tahribatın temel geçim kaynaklarını tehdit etmesi ve bu durumun da onların ekonomik bağımsızlıklarını kaybetmelerine ve daha kırılgan bir duruma düşmesine neden olmasıdır. İkinci olarak kadınların küçük çiftçilikten proleterleşmeye geçmek istememesi ile açıklanabilir. Böyle bir durumda toplumsal cinsiyet ve sınıf eşitsizlikleri kesişecek ve kadınlar daha büyük bir adaletsizlikle karşı karşıya kalacaklardır. Son olarak ise kadınlar, çevrelerindeki doğal kaynakların tahrip edilmesinin onları köylerinden göç etmeye ve şehirlere yerleşmeye zorlayacağı korkusu taşımaktadır. Bu kaygı, kentte uyum sağlama, iş bulma ve toplumsal değerlerle uyumsuzluk gibi zorluklar içermektedir. Bu endişeleri taşıyan kadınlar, Türkiye’deki ekolojik mücadelelerde hem yaratıcılıkları hem liderlik rolleriyle öne çıkmıştır. Akkuyu’da yapılması planlanan ilk nükleer santralden Yatağan Termik Santrali’ne kadar birçok direnişte yaratıcı eylem önerileri sunmuş, Gerze’deki kömür santraline karşı mücadelede liderlik yapmışlardır. HES projelerine karşı gece nöbetleriyle direnişi sürdürerek suyun özelleştirilmesine karşı güçlü bir duruş sergilemişlerdir (Değirmenci, 2018: 9).

Bergama çevre hareketinde kadınlar gösterilerde yoğun bir şekilde yer almış, çoğu zaman ön saflarda bulunarak eylemlerin şiddetle bastırılmasını önlemeye çalışmışlardır. Protestolara en başından itibaren aktif bir şekilde katılmış ve mücadelenin devam etmesinde önemli katkılar sunmuştur. Köylerinde geleneksel işler ve ev işlerinden sorumlu olan kadınların başka şehirlerdeki eyleme gitmeleri ise büyük özveri ve organize bir çaba gerektirmiştir (Bakan ve Kadirbeyoğlu, 2019:78). Cerattepe’de kadınların direnişe katılmaları sadece yaşam alanlarına değil gündelik yaşam pratiklerine de müdahale olmasına yönelik bir savunudan kaynaklanmaktadır. Yüksek siyasette kendilerine yer bulamayan kadınlar yaşam alanı savunusunu “siyaset üstü” iddiası ile nesnelleştirerek ve evrenselleştirerek, direnişi siyasetin içinden gündelik hayata çekmişler ve kendileri de bu direnişin öznelere olmuşlardır (Aslan, 2016: 6-7). Dolayısıyla ekofeminist bağlamdaki özcü yaklaşım Türkiye’deki kadınların çevre mücadelelerini anlamakta yetersiz kalmaktadır. Kendileri üzerine üretilen bazı özcü kalıpların ötesine geçen kadınlar, yalnızca güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmekle kalmamış, kadınların en ön saflardan verdiği taktiksel mücadele sayesinde eylemcilerin aşırı şiddetten

korunduğu zamanlar olmuştur. Çünkü devletin güçsüz ve kırılgan olan kadına şiddet uygulamaktan imtina edeceği düşünülmüştür (Işıl ve Aslan, 2014: 41- 43).

Kadınların Türkiye'nin her bir yanından çevreci mücadelelerde bulunması ezilen ve ötekileştirilen toplumsal gruplar için bir kolektif kimlik duygusu yaratarak, sisteme karşı bir araya gelmelerini sağlamaktadır. Stratejik özcülük olarak ifade edilen bu durumda kadınlar, yazmaları, türküleri ve değnekleriyle hem hareketin görünürlüğünü artırmakta hem de hareketin içindeki dayanışmayı ve enerjiyi diri tutmaktadır (Işıl ve Aslan, 2014: 42). Buradan hareketle, direnişine hala devam eden Akbelen ekoloji hareketi kadınların Türkiye'deki çevreci mücadelelerde oynadığı rolün önemli bir örneği olarak değerlendirilebilir. Kadınların bu mücadeleye aktif bir biçimde katılmaları ve yerel-kültürel unsurları ve dayanışma pratiklerini harekete geçirerek direnişe ruh katmaları hem hareketin sürdürülebilirliğini sağlamakta hem de ekolojik hareketlere toplumsal cinsiyet eşitliği talebini eklemleyerek geniş bir toplumsal değişim talebi sunmaktadır. Çalışma bu bağlamda kadınların bu hareketteki görünürlüğünü eleştirel söylem analizi yöntemini kullanarak gazetelerde yer alan haberleri kullanarak analiz etmektedir.

III. ÇEVRESEL ADALET VE EKOFEMİNİZM BAĞLAMINDA KESİŞİMSSEL YAKLAŞIMLA AKBELEN'DE KADIN VE DOĞA

2004 yılında 5177 sayılı yasa ile değiştirilen 3213 sayılı Maden Yasası, orman alanlarında madencilik faaliyetlerini kolaylaştırdığı ve böylece ekolojik dengeleri tehdit ettiği gerekçesiyle tepki ile karşılanmıştır. Bu bağlamda, Muğla Milas'a bağlı İkizköy Mahallesi'nde yer alan Akbelen Ormanı, kömür madeni sahasının genişletilmesi ve enerji üretimi gerekçesiyle madencilik çalışmalarına açılmıştır. Özelleştirilen Yeniköy ve Kemerköy termik santrallerine kömür temini amacıyla ormanda ağaç kesimlerine başlanması, 2021 yılında protestoların başlamasına yol açmıştır. 2023 yılında kesimlerin hızlanmasıyla kamuoyunda büyük bir tepki doğmuş; bölge halkı, çevre aktivistleri ve sivil toplum örgütleri doğa nöbetleri başlatarak direnişi büyüttü. Çevre örgütleri ve akademik yazın Akbelen Ormanı'ndaki bu mücadeleyi, ekolojik yıkıma ve yaşam alanlarının kaybına karşı verilen çevresel adalet mücadelesinin önemli bir örneği olarak görmüşlerdir (Özgirgin Vardar ve Şen, 2024: 24; Keskin, 2023).

Bu süreçte çevre aktivistleri ve sivil toplum örgütü üyelerinin yanı sıra bölge halkından kadınlar da Akbelen Ormanı'ndaki protestolara sürecin en aktif ve öncü katılımcıları olarak dahil olmuşlardır. Akbelen bölgesindeki kadınlar, bireysel tepkilerin ötesine geçerek kolektif bir direniş örgütlemiş ve ağaç kesimlerine karşı hem fiziksel hem de sembolik mücadele yürütmüşlerdir. Özellikle bölgedeki köylü kadınlar, ormanın geçim kaynakları ve yaşam kültürleri üzerindeki vazgeçilmez-hayati öneminden dolayı ön saflarda yer almıştır. Bu süreçte kadınlar, çevresel adalet talebine kendi özgün deneyimlerini ve ekofeminist bir bakış açısını da katarak direnişi güçlendirmiştir. Bu nedenle Akbelen Ormanı'ndaki kadınların, çevresel adaletin sağlanması ve toplumsal eşitsizliklerin aşılması için güçlü bir ekofeminist örnek sunduklarını söylemek mümkündür (Ülkü, 2023).

A. Yöntem ve Veriler

Kullanımdaki dilin incelenmesi olarak tanımlanan söylem analizi dili, metinleri ve konuşmaları yalnızca sözcükler üzerinden değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ideolojik bağlamlarıyla birlikte değerlendirir. Temel hedefi, dilin kullanımında gizli olan güç dinamiklerini, inançları ve toplumsal yapıları açığa çıkarmaktır (Wetherell et al., 2001). Eleştirel Söylem Analizi ise, dili yalnızca bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal yapıları şekillendiren, güç ilişkilerini üreten ve bu ilişkileri dönüştüren dinamik bir unsur olarak ele alan bir inceleme yöntemidir. Bu yaklaşım, dilin toplumsal eşitsizliklerin ve iktidar mekanizmalarının oluşumunda oynadığı merkezi rolü görünür kılmayı amaçlar (Van Dijk, 2003). Bu çalışmada dilin ve söylemin çevresel eşitsizlikleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve ekolojik sorunları nasıl ifade ettiğini, biçimlendirdiği ve dönüştürdüğü eleştirel söylem analizi kullanılarak ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Çünkü eleştirel söylem analizi çevresel adaletin sosyal, kültürel ve politik bağlamlarda nasıl inşa edildiğini ve güç ilişkilerinin bu söylemler aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini de anlamaya ve ortaya koymaya çalışır (Omrow, 2018; Evans-Agnew et al., 2024). Bu bağlamda toplumsal yapıları şekillendirme, güç ilişkilerini pekiştirme ve bu ilişkileri dönüştürme gücüne sahip olan yazılı ve görsel basında dilin nasıl kullanıldığı ayrı bir öneme sahiptir. Van Dijk (2015), haber metnlerinde söylemin, toplumsal, politik ve tarihsel dinamikler üzerinden ideolojilerin aktarılması ve yeniden inşa edilmesinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Bir metin, bir belge ya da bir haber üzerinden eleştirel söylem analizi yapılırken Van Dijk’in yöntemi haberin yapısını ve haberin ideolojik sunumunu ortaya çıkarmak bakımından öne çıkmaktadır (Özer, 2011). İdeoloji ve söylem çözümlemeleri, kitle iletişim araçlarının mesaj yapıları ile bilişsel ve sosyo-kültürel bağlamlar arasındaki ilişkiyi incelemeye odaklanır. Van Dijk’e göre, ideolojiler yalnızca dünyayı anlamada değil, aynı zamanda grup üyelerinin toplumsal pratiklerini şekillendirmede de kritik bir rol oynar. Söylem ve ideoloji, çok boyutlu yapılar olduğundan, bu alanlarda yapılacak analizler için dil, metin, konuşma ve etkileşim gibi unsurların incelenmesi büyük önem taşır. Van Dijk’in modeline dayalı olarak, makaledeki sınırlamalar göz önünde bulundurularak haber analizleri makro düzeyde tematik boyutta gerçekleştirilmiştir. Van Dijk, haber metnlerinin eleştirel söylem analizinde, metnin yapısal incelemesinin makro düzeyde tematik incelemesi başlık, haber girişleri, spotlar ve fotoğraflar gibi unsurlar ile gerçekleştirilmektedir (Van Dijk, 1991; Van Dijk, 2003; Van Dijk, 2004; Özer, 2011).

B. Analiz

Araştırma evrenine ülke çapında yayın hayatına devam eden ve internet gazeteciliği de bulunan, Cumhuriyet, Yeşil Gazete, Yeni Şafak, Hürriyet ve Muğla Yenigün gazeteleri dâhil edilmiştir.

Çalışma evrenine dâhil edilen gazeteler içerisinde, Cumhuriyet gazetesi muhalif sol; Yeşil Gazete çevre odaklı; Yeni Şafak gazetesi muhafazakâr; Hürriyet gazetesi ana akım; Gazete Yenigün yerel basın özellikleri ile çalışmaya dâhil edilmişlerdir. Bu yayın organlarında “*Akbelen Ormanı*” anahtar kelimesi ile 15

Temmuz 2023-15 Ağustos 2023 tarihleri arası yapılan aramalar sonucunda, konuya ilişkin tüm haber ve gazete yazarlarının yazıları (çalışmada özel haber ve röportajlar da dâhil olmak üzere köşe yazısı olarak tanımlanmıştır) araştırma evrenine dâhil edilmiştir. Yöntem bölümünde de belirtildiği üzere, Van Dijk'in eleştirel söylem analiz modeline göre haber metinleri makro boyutta tematik düzeyde analiz edilmiştir. Makro boyutta tematik yapı incelemesi; haber başlıkları, haber girişleri ve haberde kullanılan fotoğraflar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma evreninin genişliği ve haber metin sayısının fazlalığı nedeniyle, makro düzey incelemesinde haber başlıkları tablolar halinde verilmiştir.

1. Cumhuriyet Gazetesi (Muhafif sol)

Muhafif sol gazete olarak araştırma kapsamında ele alınan Cumhuriyet Gazetesi'nin taranması neticesinde Akbelen'de belirtilen tarihsel zaman içerisinde yaşanan olaylarla ilgili haberlerin yirmi yedisine ulaşılmıştır. Haberlerin 24 Temmuz ve 1 Ağustos 2023 tarihleri arasında yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili köşe yazılarının ise sınırlı olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1: Cumhuriyet Gazetesi Haber/ Köşe-Özel Yazı Haber Başlığı*:

Sıra No	Tarih/Türü/ Haber/Köşe Yazısı)	Haber Başlığı	Yorum	Ön Çıkan Kavramlar	Plana
1	24 Temmuz/ H	İkizdereli kadınlardan Akbelen'e direniş mesajı	Haber başlığı içerikle uyumludur. Haberde çevre mücadelesinde kadın direnişi öne çıkarılmıştır.	Kadın, direniş, çevre.	
2	24 Temmuz/H	İzmir'den Akbelen'e destek: Ağaç kesimlerini durdurun!	İzmir'deki bir Platformun Akbelen'deki ağaçların kesilmesine ve güvenlik güçlerinin müdahalesine yönelik protestosu ve basın açıklaması haberin içeriğini oluşturmaktadır.	Ağaç kesimi, anayasal suç, protesto	
3	25 Temmuz/ H	Akbelen yolunda iki kere 'keyfi' çevirme	Haber başlığında keyfi kelimesi tek tırnak içine alınarak yapılan işleme yönelik vurgu yapılmıştır.	Ağaç katliamı, savunuculuk	
4	25 Temmuz/ H	Jandarma şafak baskını düzenledi: Akbelen'e dokunma!	Haber başlığında enformasyon eksiltimi yapılmıştır. Jandarma'nın yaptığı baskının içeriği belirsiz bırakılmıştır. Bu yüzden tam tersi bir algılamaya neden olabilir.	Çevre, köylüler kâr	
5	25 Temmuz/H	Akbelen için direniş sürüyor	Haber başlığı içeriği doğrudan yansıtmaktadır.	Direniş, savunuculuk, çevre	
6	26 Temmuz/ H	Akbelen direniyor: Askerler de kesilecek ağaçların gölgesine sığındı	Haberin başlığı göndermeli olacak biçimde kurgulanmıştır. Başlık içerikle de uyumludur.	Direniş, ağaçkatliamı, savunuculuk.	
7	26 Temmuz/ H	Akbelen Ormanı'nın korunması için sivil toplum kuruluşlarından ortak çağrı!	Haber başlığı içeriği yansıtmaktadır. Haberde sivil toplum kuruluşlarının ortak açıklaması ve taleplerine doğrudan yer verilmiştir.	Çevre, sivil toplum kuruluşları	
8	27 Temmuz/ H	Akbelen'de gözetilene alınan Deniz Gümüşel'in memleketine girmesi yasaklandı	Haber başlığı içerikle uyumludur.	Çevre, direniş	
9	29 Temmuz/ H	Cumhuriyet bölgeden bildiriyor: Akbelen'e sert müdahale	Haber başlığı içerikle uyumludur. Güvenlik güçlerinin göstericilere yönelik müdahalesi ve gözetilene haberin içeriğinde yer almıştır. Kadın gösterilere yapılan müdahalelere ilişkin birçok fotoğraf haberde kullanılmıştır.	Ağaç katliamı, müdahale, direniş, savunuculuk, kadın.	

* Haber için H, Köşe yazısı için KY kısaltması kullanılmıştır.

Duygu Yıldız Karakoç & Funda Kemahlı Garipoğlu / Akbelen’de Kadın Direnişi Bağlamında Ekofeminizm ve Çevresel Adalet: Eleştirel Söylem Analizi

10	29 Temmuz/ H	Akbelen’de jandarmadan sert müdahale: ‘Bir kadın kafa travması geçirdi’ iddiası	Videozun eşlik ettiği haberde güvenlik güçlerinin müdahalesinden bahsedilirken bir kadın göstericinin aldığı darbe iddiası da öne çıkarılmıştır.	Çevre, kadın, savunuculuk, müdahale
11	30 Temmuz/ H	Akbelen’de sert müdahale: Doğayı sevmek suç!	Güvenlik güçlerinin kadın direnişçilere müdahalesini gösteren birçok fotoğrafın yer aldığı haberde eylemler, müdahaleler ve gözaltılarla ilgili bilgiler aktarılmıştır.	Köylüler,savunu culuk, müdahale
12	30 Temmuz KY: Şeyda Öztürk/ İrem Karataş	Akbelen direnişinin simge ismi Gülsüm Nine: Böyle olacağını bilseydim...	Haberde Akbelen direnişinin simge isimlerinden olan Gülsüm nine ile görüşmeye yer verilmiştir. Haber başlığı da bu görüşmenin bir alıntısıdır.	Yaşlı kadın, direniş
13	30 Temmuz/ H	Muharrem İnce’den Akbelenlilere: Sorunu çözmek istiyor musunuz? Bana öyle gelmiyor	Başlığında kişi bilgisinin yer aldığı haberin içeriğinde Muharrem İnce ve vatandaş arasındaki diyaloglar yer almıştır. İnce’nin ifadelerinden bir kısmı haber başlığında kullanılmıştır.	Direnış, protesto
14	30 Temmuz/ H	Akbelen’de jandarmadan bölge halkına: ‘Yeter sizden çektiğimiz lan’	Haberin başlığı içeriği yansıtmaktadır.	Direnış, çevre.
15	30 Temmuz/ H	Valilik açıkladı: Akbelen’de kesim işlemleri tamamlandı	Haber başlığında Valilik tarafından ağaç kesiminin tamamlandığı vurgusu ön plandayken, haberin içeriğinde ağaç kesimine itiraz eden halkın Valilik tarafından provokasyonla suçlandığı vurgusu söz konusudur.	Ağaç kesimi, provokasyon
16	30 Temmuz/ H	Akbelen’de katliam: Erdoğan hakkında suç duyurusunda bulunuldu!	Haberin başlığında kişiyle ilgili isim bilgisi yer alsa da sadece tek bir isim bilginin verilmiş olması enformasyon eksikliğine neden olmuştur.	Orman katliamı, suç duyurusu
17	31 Temmuz/ H	Cumhuriyet’in Akbelen için tavrı nettir	Haberin başlığı içerikle uyumludur. Haberin içeriğinde Cumhuriyet Gazetesi’nin Akbelen olayında Akbelen halkının yanında yer aldığı açıkça ifade edilmiştir.	Orman katliamı, direniş
18	31 Temmuz/ H	CHP’li Nermin Yıldırım Kara’dan Akbelenlilere ziyaret	Köylü kadınlar ve CHP Milletvekili Kara’nın bir arada olduğu fotoğrafın kullanıldığı haberde direnme hakkı vurgulanmıştır.	Direnış, hukuksuzluk
19	31 Temmuz/ H	Akbelen Ormanı’ndaki doğa katliamı ve direniş dün de devam etti: Bu ağaçlarla büyüdük	Haberde direnişin simge isimlerinden olan Gülsüm nine ve Aytaç Yakarı’yla olan görüşmeler aktarılmıştır. Haber başlığında da bu açıklamanın bir alıntısı kullanılarak anlatım güçlendirilmiştir.	Doğa katliamı, yaşlı kadın, direniş, çevre
20	31 Temmuz/ H	Zehra Nine’nin Akbelen isyanı: Kestiler işte...	Haberde Akbelen direnişinin simge isimlerinden olan Zehra nine ile görüşmeye yer verilmiştir. Haber başlığı da bu görüşmenin bir alıntısıdır. Bu haber kadınların doğa savunusunda özgün aktörler olduğu tezini desteklemektedir.	Yaşlı kadın, direniş, çevre
21	01 Ağustos/ KY: Murat Ağirel	Akbelen’deki sağlık katliamı	Başlık içerikle uyumludur. Ağirel yazısında termik santralin kamuyu hem maddi anlamda hem de halk sağlığı açısından zarara uğrattığını ifade etmiştir.	Sağlık, katliam
22	01 Ağustos/ H	Akbelen’de ağaç katliamına karşı direnen çevreciler üzgün: Taziye çadırı gibi	Haberde Akbelen direnişinin simge isimlerinden olan Zehra nine ve Deniz Gümüşel ile yapılan görüşmeler aktarılmıştır. Haber başlığı da bu görüşmenin bir alıntısıdır.	Çevre, yaşlı kadın, direniş, çevreciler, ağaç katliamı
23	06 Ağustos/ H	Akbelen’i savunan kadınlar: Tek Bir Dal Kalana Kadar Direneceğiz	Haberde Akbelen direnişinde simgeleşen kadınlarla görüşmelere yer verilmiştir. Kadınların doğayı yalnızca kaynak değil, yaşamın bütünlüğü	Kadın, çevre, direniş, savunuculuk

			olarak gördüklerini ifade eden bir başlıktır.	
24	08 Ağustos/ H	Akbelen için direnen İzikköylüler Ankara'da: Marjinal gruplar burada!	Kadınların çoğunlukta olduğu fotoğrafın kullanıldığı habere İzikköylülerin TBMM Genel Kurulu'nun Akbelen için yapılacak olağanüstü toplantısına katılacakları haber edilmiştir.	Direnış, çevreciler, marjinal
25	09 Ağustos KY: Jale Özgentürk	'Akbelen giderse her yer gidecek!'	Özgentürk yazısında TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç'la yaptığı görüşmeyi aktarmaktadır.	Kapitalizm, çevre
26	14 Ağustos /H	Akbelenli yurttaşın marjinal isyanı: Şalvar da giyerim yazma da takarım hürriyet benim elimde değil mi!	Video ile birlikte sunulan habere kadın protestoculardan Aytaç Yakar'ın basın açıklamasına yer verilmiştir. Haberde ve söylemde şalvar, yazma gibi kültürel motiflerin ön plana çıkarılması, kadınların kendi yerel kimliklerini de güçlendirir niteliktedir.	Direnış, marjinal
27	15 Ağustos/ H	CHP'li Özcan: Akbelen kıyımı bölgeyi susuz bırakacak!	Haberde CHP milletvekili Özcan'ın Tarım ve Orman Bakanlığına yanıtı için verdiği soru önergeleri yer almıştır. Haberde kadınların ön planda olduğu fotoğraf kullanılmıştır.	Çevre, kadın, kıyım

Cumhuriyet gazetesinde yer alan haberler makro tematik düzeyde incelendiğinde, birçok habere Akbelen'de yaşanan mücadelenin haklı gerekçeleri farklı kesimler tarafından dile getirilerek sunulmuş ve verilen bu mücadele söylemsel arka planda olumlanmakla birlikte mücadeleye açık destek de dile getirilmiştir. Gazetenin "Cumhuriyet'in Akbelen için tavrı nettir" başlıklı haberinde Cumhuriyet Gazetesi'nin Akbelen olayında Akbelen halkının yanında yer aldığı açıkça ifade edilmiştir.

Gazetenin söylemsel bağlamda ortaya çıkan eğilimlerden birisi Akbelen'de ağaç kesimine karşı verilen mücadelenin bir "direniş" olarak tanımlanmış olmasıdır. Ayrıca Akbelen'de verilen mücadele için ağaç kesimi gibi ilk etapta güçsüz bir çağrışım yapan bir kavram kullanmak yerine "ağaç katliamı, doğa katliamı, orman katliamı, kıyım" gibi sorunun niteliğindeki çarpıcılığı artırmayı amaçlayan ifadeler kullanılmıştır.

Gazetenin haber başlıkları ve içeriklerinde Akbelen direnişini öne çıkaran aktörler arasında köylüler, çevreciler, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve üyeleri, siyasi partilerin liderleri ve üyeleri, milletvekilleri gibi katılımcıları görmek mümkündür. Ancak haberlerde de özel olarak görüşlerine yer verilen ve konuşmaları aktarılan bir grup köylü kadınlardır. Diğer bir deyişle, kadın öznesi Cumhuriyet Gazetesi'nde Akbelen olaylarının hareketlendiği dönem içerisinde oldukça belirgin yer tutmuştur. Özellikle yöre halkındaki kadınların konuşmalarına ağırlıklı yer verildiği ve haber başlıklarının bir kısmının da bu ifadelerden oluşturulduğu görülmüştür. Akbelen'de yaşanan olayların simgelerinden olan Zehra Nine'nin "Ne söyleyeyim, kestiler işte. Maden için yaptılar, madenden sonra evler yıkıldı bahçeler yıkıldı" ve Gülsüm Nine'nin "...Birlikte büyüdüğümüz ağaçlarımızı kestiler. Bu ağaçları kestiler, kendi ağaçlarımıza dokundurtmam. Omuzlarımızda dereden su çektik suladık. Bizim zeytinlerimizi kesmek isterlerse öldürseler yine kestirmem..." ifadeleri esasen nostaljik bir ihtiyacı değil, günlük yaşamın beklentilerini açığa çıkarmaktadır. Yine Zehra Nine'nin Cumhuriyet

Gazetesi dahil birçok haber sitesinde yer verilen ağaçlara sarılı fotoğrafı “Chipko Hareketi”ni andırmış hatta bu fotoğraf eylemin simgesi halini almıştır. Zehra Nine’nin bu eylemi sonrasında ağaçlara sarılan diğer eylemcilerin güvenlik güçleri tarafından ağaçlardan uzaklaştırıldığı haberi de bazı gazetelerde yer almıştır. Özetle incelenen haber başlıklarının, Akbelen Ormanı’ndaki mücadeleyi sadece bir çevre sorunu olarak değil, kadınların önderliğinde yürütülen bir yaşam ve adalet mücadelesi olarak yansıttığı görülmektedir. Eleştirel söylem analizi bağlamında haberlerde kullanılan dilin söz konusu mücadeleyi meşrulaştıran bir dile sahip olduğu görülmektedir.

Akbelen Ormanı direnişine dair Cumhuriyet gazetesinin haber başlıkları, halkın yaşam alanlarını koruma mücadelesiyle devletin baskı politikaları arasındaki gerilimi açıkça ortaya koymaktadır. "Direniş", "sert müdahale", "gözaltı" gibi ifadeler, bu çatışmanın dilde nasıl görünür hale geldiğini gösterirken, kadınların özellikle "Gülsüm Nine" ve "Zehra Nine" gibi figürlerle direnişin merkezine yerleştirilmesi ekofeminist bir değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Ayrıca, "katliam", "sağlık katliamı", "susuzluk tehdidi" gibi başlıkları kullanarak çevresel adalet perspektifiyle, ekolojik yıkımın yalnızca doğayı değil, insan sağlığını, yaşam hakkını ve toplumsal adaleti tehdit ettiğini vurgulamışlardır.

2. Yeşil Gazete (Çevre Odaklı Gazete)

Kendisini ekolojik, politik, katılımcı ve şenlikli bir internet gazetesi olarak tanımlayan Yeşil Gazete Akbelen olaylarıyla ilgili önemli sayıda habere yer vermiştir. Arama yapılan tarihler arasında neredeyse her gün Akbelen olayları haberleştirilmiştir. İlgili tarihler arasında sadece bir tane köşe yazısının olması ise dikkat çekicidir.

Tablo 2: Yeşil Gazete Haber/ Köşe-Özel Yazı Haber Başlığı:
15 Temmuz 2023-15 Ağustos 2023

Sıra No	Tarih/Türü/ Haber/Köşe Yazısı)	Haber Başlığı	Yorum	Ön Plana Çıkan Kavramlar
1	24 Temmuz/ H	Akbelen’de köylülere ikinci saldırı: Tomalar kullanıldı, 65 yaşındaki kadın hastanelik oldu	Haberin başlığı haberin içeriğini ve konusunu yansıtmaktadır.	Köylüler, saldırı, yaşlı kadın
2	24 Temmuz/ H	İkizköylü Esra Işık’tan kolluk kuvvetine: Gözüme bakamıyorsunuz çünkü gerçeği biliyorsunuz	Başlık bir kişinin söylemi üzerinden üretilmiştir.	Kadın, kolluk kuvveti, ağaç kesimi, yaşlı kadın, hasta kadın
3	24 Temmuz/ H	Akbelen’de ağaçları savunanlara cop, kalkan, biber gazlı jandarma müdahalesi: Gözaltılar var	Haberin başlığı haberin konusunu ve içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Savunuculuk, jandarma müdahalesi, gözaltı, ağaç kesimi
4	24 Temmuz/ H	Akbelen Ormanı’nda sabaha karşı testere sesleri: Maden için ağaç kesimine başlandı	Haberin başlığı haberin konusunu yansıtmaktadır. İçerikte ise ayrıca ağaç kesimine başlanmadan önceki iki yıllık süredeki bazı önemli gelişmeler aktarılmıştır.	Ağaç kesimi, direniş, köylü kadınlar, aktivistler
5	24 Temmuz/ H	Ekoloji savunucuları ve vekillerden Orman Bakanlığına çağrı: Akbelen’de kesimi durdurun	Başlık haber içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Ekoloji savunucusu, ağaç kesimi
6	25 Temmuz/ H	Akbelen’de son gelişmeler: İkizköylü kadınlar oturma eylemi başlattı	Haberin başlığı haberin içeriğini ve konusunu yansıtmaktadır.	İkizköylü kadınlar, oturma eylemi, aktivist

7	25 Temmuz/ H	Akbelen Ormanı'nda ekokırım: Jandarma barikatının ötesinde binlerce ağaç katledildi	Akbelen olayındaki ekokırımın boyutlarını ele alan haberin başlığı da buna dikkat çekecek biçimde kurgulanmıştır.	Ekokırım, kolluk güçleri, ağaç katledilmesi
8	25 Temmuz/ H	Türk Toraks Derneği: Akbelen'de halkın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı elinden alınıyor	Haberin başlığı haberin konusunu ve içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, ağaç kesimi
9	26 Temmuz/ H	Akbelen'de doğa savunucularından ağaçlara sarılarak sivil itaatsizlik eylemi: Gözaltılar var	Sivil itaatsizlik eyleminin verildiği haber başlığında eylemin şekli ve sonucu da aktarılmıştır.	Doğa savunucusu, sivil itaatsizlik eylemi, kadın
10	27 Temmuz/ H	İkizköylüler, Muğla Adliyesi önünde bulundu: Akbelen için adalet istiyoruz, hemen, şimdi!	Ağaç kesimine karşı çıkan köylüler ve aktivistlerin Muğla adliyesi önünde basın açıklaması yaparak davaların adil bir şekilde sonuçlandırılması talepleri haberde yer almıştır.	Adalet, ağaç katliamı, aktivistler
11	27 Temmuz/ H	Akbelen'den muhalefete çağrı: Devlet-Limak ortaklığıyla devam eden yok edişin önünde durun!	Haberin başlığı haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Muhalefet, aktivist, yok ediliş, devlet
12	27 Temmuz/ H	Akbelen'de hukuksuz ağaç kesimine dur diyen aktivistler bir dava daha açtı	Haberde enformasyon eksiltimi yapılmıştır. Haber başlığında aynı aktivist grup tarafından daha önce bir dava açılmış gibi algılsa da haberin içeriğinde böyle bir bilgi söz konusu değildir.	Hukuksuzluk, ağaç kesimi, ekolojik yıkım
13	28 Temmuz/ H	Akbelen'de kıyımın ve direnişin beşinci günü: Her saniye bir ağaç düşüyor!	Video ile desteklenen haberde ağaç kesiminin yoğunluğuna dikkat çeken bir haber başlığı konulmuştur.	Kıyım, direniş,
14	29 Temmuz/ H	Akbelen'de nöbet alanı ablukada: Ağaçlar kesiliyor, 20 kişi gözaltına alındı	Haberin başlığı içeriği doğrudan yansıtmaktadır.	Ağaç kesimi, gözaltı, abluka, direniş
15	30 Temmuz/ H	Akbelen'de direniş yedinci gününde: Para puldur, ağaç candır!	Haberin içeriğinde Akbelen direnişinin yedinci gününde yaşananlar aktarılmıştır.	Direnış, para, ağaç kesimi, gözaltı
16	31 Temmuz/ H	Barolar, hukuksuzluğa dur demek için Akbelen Ormanı'nda: Zannetmeyin ki yalnızsınız	Haber hitap edilen kesim belirsiz bırakıldığı için enformasyon eksiltimi yoluyla aktarılmıştır.	Hukuksuzluk, hukuki mücadele
17	01 Ağustos/ H	Muğla Valiliği kamuoyunu yanıltıyor: Akbelen'de ekoloji mücadelesi devam ediyor!'	Haberde Muğla Valiliği tarafından yapılan açıklamada ağaç kesiminin tamamlandığı algısının yaratıldığı ancak gerçekte kesim işlerinin devam ettiği dolayısıyla mücadeleye de devam edilmesi gerektiği aktarılmıştır.	Çevre, suç duyurusu, ağaç kesimi.
18	01 Ağustos/ H	Akbelen'de günlerdir yıkılmaya direnen ağaç da Limak'ın kepeçsinin kurbanı oldu	Haberin başlığı doğrudan haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Ağaç, aktivistler, kolluk güçleri
19	02 Ağustos/ H	Akbelen'de 10'uncu gün: Abluka, hak ihlalleri, ölüm devam ediyor	Haber başlığında ölüm devam ediyor ifadesi haberin içeriğinde doğal yaşam alanlarının tahrip edilmesi nedeniyle doğal yaşam alanlarını kaybeden canlılar için kullanılmıştır.	Abluka, hak ihlalleri, ölüm, ağaç katliamı, aktivistler, kolluk güçleri
20	03 Ağustos/ H	İkizköy, dünyaya dört dilde seslendi: Sesimiz olun, Akbelen'de ekokırımı durdurun	Başlık haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Ekokırım, ağaç kesimi, aktivist, kadın
21	03 Ağustos/ H	Akbelen'de işkenceyle gözaltına alınan Köseoğlu: Yeryüzü için mücadelemiz sürecek	Yer ve kişi bilgisinin verildiği haber başlığında Köseoğlu'nun sözlerine yer verilerek anlatım güçlendirilmiştir.	İşkence, gözaltı, devlet-sermaye iş birliği, mücadele
22	03 Ağustos/ H	DEVA'lı Rızvanoğlu'ndan Akbelen'e Meclis'ten destek: 2.5 yıllık kömür için değer mi?	Kişi bilgisine yer verilen haber başlığında Rızvanoğlu'nun konuşması aktarılmıştır.	Hak, hukuk, kadın vekil.
23	04 Ağustos/ H	Su kaynaklarına el konulan Akbelen nöbetçilerinden	Haber başlığı haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Aktivist, müzikli eylem,

		müzikli eylem: Jandarma Gezi’yi unutma!		oturma eylemi, güvenlik
24	04 Ağustos/ H	Akbelen için geç değil, ağaç kesilse de orman yaşıyor	Başlık haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Ağaç kesimi, restorasyon
25	05 Ağustos/ H	Akbelen’de simgeleşen/ KY: Koray Doğan Urbarlı	Yazı başlığında enformasyon eksiltimi söz konusudur.	Ekokırım, suç
26	06 Ağustos/ H	Türkiye’nin dört bir yanından doğa savunucuları Akbelen’de ağaçlar için toplandı	Başlık haberin konusunu ve içeriğini yansıtmaktadır.	Aktivist, doğa, savunuculuk
27	07 Ağustos/ H	Akbelen Direnişçileri Ankara yolunda	Haber içeriğinde TBMM Genel Kurulu’nda Akbelen olayının ele alınacağı ve Akbelen halkının da görüşmelere katılmak için Ankara’ya gideceği aktarılmıştır.	Direnış, aktivist, kadın, çevre, köylüler
28	08 Ağustos/ H	Akbelen direnişçileri defalarca durdurulmasının ardından Meclis’e ulaştı: İnsanlık suçu	Haber başlığında enformasyon eksiltimi vardır. Direnişçilerin nerede, nasıl ya da niye durdurulduklarına ilişkin bilgi verilmemiştir.	İnsanlık suçu, çevre suçu, direniş
29	08 Ağustos/ H	Kılıçdaroğlu’ndan Akbelen’e destek: Bir avuç kişiye çalışıyorlar, asıl marjinal onlar	Haberde grup toplantısında konuşan Kemal Kılıçdaroğlu’nun konuşmaları aktarılmıştır.	Marjinal, direniş, ormanların katledilmesi
30	11 Ağustos/ H	Akbelen keyfi uygulamalar, ekokırım ve işkenceyle abluka altında: Sizi çağırıyor	Akbelen’deki gelişmeleri ifadelerle birlikte sunan özel haberin başlığında kullanılan “sizi çağırıyor” ifadesi haberi muğlak bırakmıştır.	Ekokırım, işkence, ağaç kesimi, iktidar, sermaye, direniş, kadın, abluka
31	11 Ağustos/ H	İkizdere’den İkizköy’e destek: Dünyanın bütün ağaçları birbirine bağlı, acıları ortak	İkizdere direnişinin simgelerinden Asuman Fazlıoğlu’nun sözlerine haber başlığında yer verilerek anlatım güçlendirilmiştir.	Ekokırım, kadın, direniş,
32	14 Ağustos/ H	Akbelen’deki ağaçları kesen şirket patronları ve vali hakkında şikâyet	Haber başlığında kişi bakımından enformasyon eksiltimi yapılmaktadır. Şikâyet edilen valinin Akbelen’deki yıkım olayına izin veren vali olduğu haber içeriğinde geçmektedir.	Ağaç kesimi, yıkım, şikâyet

Yeşil Gazete Akbelen’de gerçekleşen olay ve eylemleri detaylarıyla birlikte sürekli olarak haber konusu yapmıştır. Akbelen’deki ağaçların kesilmemesi için verilen mücadeledeki gelişmeler çarpıcı başlıklarla verilmiştir. “Akbelen’de direniş yedinci gününde: Para puldur, ağaç candır!”, “Akbelen’de nöbet alanı ablukada: Ağaçlar kesiliyor, 20 kişi gözaltına alındı” ve “Akbelen’de kıyımın ve direnişin beşinci günü: Her saniye bir ağaç düşüyor!” başlıklı haberler kesintisiz eylemleri gündemde tutmaktadır. Yeşil Gazete’nin sunduğu haber başlıklarında farklı eylem repertuarlarından da bahsedildiği görülmektedir. Aktivistlerin ağaçlara sarılarak yaptıkları sivil itaatsizlik eylemi birçok muhalif gazetenin haber başlığında olduğu gibi Yeşil Gazete’nin de başlıklandığı haberlerden biri olmuştur. Bu eylemlerde ön plana çıkan aktörler ise kadınlar olmuştur. “Akbelen keyfi uygulamalar, ekokırım ve işkenceyle abluka altında: Sizi çağırıyor” başlıklı haberde yer alan “Akbelen’de, benzeri pek çok yerde olduğu gibi kadın mücadelesinin gücünün yükseldiğine tanıklık ettik bir kez daha. 18’inden 90’ına kadınlar tarafından sarılmış bir orman Akbelen” ifadeleri kadınların bu ekolojik mücadelede en ön saflarda olduğunu vurgulamıştır.

Haberlerin tematik incelemesinde direnişçiler ve güvenlik güçleri arasındaki gerilime de sıkça yer verilmiştir. Ağaç kesiminin başladığı dönemde ekolojistler ve köylülerin de eylemlerinin artmasıyla güvenlik güçleri ve eylemciler

karşı karşıya gelmiştir. 24 Temmuz tarihli haberlerin birçoğu bu müdahaleleri içermektedir. Bu direnişlerde ön saflarda yer alan kadınların güvenlik güçlerinin müdahalelerine maruz kaldığına yönelik haberler dikkat çekmektedir. “Akbelen’de köylülere ikinci saldırı: Tomalar kullanıldı, 65 yaşındaki kadın hastanelik oldu” başlıklı haberde müdahalenin sertliğine kadın imgesi üzerinden dikkat çekilmiştir.

Haberlerin yoğunlaştığı temalardan bir diğeri iktidara olduğu gibi muhalefete yönelik de yapılan çağrılardır. “Akbelen’den muhalefete çağrı: Devlet-Limak ortaklığıyla devam eden yok edişin önünde durun!” başlıklı haberde ekoloji savunucuları tarafından ortak bir açıklama yapılmış ve “Tüm muhalefet partilerini, il, ilçe örgütleri ve tüm milletvekillerinin salt çoğunluk halinde konfor alanlarını terk ederek bizlerle birlikte gerekirse ağaçlara sarılarak, TOMAların önünde durarak bu yok edişe aktif eylemsellik ile dur demeye davet ediyoruz.” denilerek muhalefet sahaya çağırılmıştır. Muhalefet partilerinden CHP’den Kılıçdaroğlu’nun ve DEVA Partisi’nden Rızvanoğlu’nun verdikleri Akbelen eylemlerine yönelik destek sözleri haberleştirilmiştir.

Haberlerin söylemsel eğilimine bakıldığında genellikle Akbelen’de yaşanan ağaç kesimi çevre hakkı, ekokırım, adalet, savunuculuk gibi ekoloji içerikli bir bakış açısı yansıtılarak okuyucuya sunulmuştur. Çevreye, hukuka aykırı olarak uzun süreli ve geniş ölçekli kasti biçimde verilen eylemleri tanımlayan ekokırım suçu üzerinde özellikle durulmuş ve burada yaşanan olayların basit bir ağaç kesimi olarak algılanmaması gerekliliği vurgulanmıştır. Yeni bir suç kategorisi olarak tanımlanmaya hazır olan ekokırım keyfilik ve işkence kavramlarıyla birlikte aktarılmıştır. Akbelen’de çevreciler ve yöre halkı tarafından verilen direnişin haklı gerekçeleri yine ekolojik ve hak temelli bir dille sunulmaya çalışılmıştır.

Özetle, özellikle İkizköylü kadınların haberlerde öne çıkarılması; “İkizköylü kadınlar oturma eylemi başlattı”, “İkizdereli kadınlardan destek” gibi ifadelerle, ekofeminist bir perspektiften, doğayla kadınlar arasında bir bağ kurularak haberlerin verildiği görülmektedir. Çevresel adalet çerçevesinden bakıldığında ise “ekokırım”, “sağlıklı çevrede yaşama hakkı”, “su kaynaklarına el koyma”, “halkın yaşam alanlarının yok edilmesi” gibi ifadeler, yerel halkın doğrudan yaşam haklarının ihlal edildiğini ve çevresel zararların adaletsiz şekilde emekçi köylülere yüklendiği şeklinde ilişkilendirmek mümkündür. Halkın adalet arayışı (örneğin “Akbelen için adalet istiyoruz” gibi başlıklar) çevresel adalet mücadelesinin somut bir ifadesi olarak görülebilir. Son olarak, “Dünyanın bütün ağaçları birbirine bağlı” gibi söylemler, yerel direnişi küresel ekolojik dayanışma bağlamına yerleştirmektedir.

3. Yeni Şafak Gazetesi (Muhafazakâr)

Akbelen’de yaşanan olaylarla ilgili olarak kadın-çevre-adalet başlıklarını söylem analiziyle ortaya koymak için farklı içerikteki gazetelerde taramalar yapılmıştır. Muhafazakâr gazeteler içerisinde yer alan Yeni Şafak Gazetesi’nin bu tür olgulara yer verip vermediği ya da hangi söylemleri ön plana koyduğunu analiz etmek için ilgili haberler Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Yeni Şafak Gazetesi Haber/ Köşe-Özel Yazı Haber Başlığı:
15 Temmuz 2023-15 Ağustos 2023

Sıra No	Tarih/Türü/ Haber/Köşe Yazısı)	Haber Başlığı	Yorum	Ön Plana Çıkan Kavramlar
1	28 Temmuz/ H	Akbelen Ormanları’nda katliam yapıyor’ algısı bir bir çürütüldü: Mesele yine ağaç değil	Haber başlığında ve içeriğinde ağaç katliamının bir algı operasyonu olduğu ifade edilmiş, haber içeriğinde ise bu algıyı çürüttüğü iddia edilen durumlar aktarılmıştır.	Ağaç katliamı algısı, fidan dikimi
2	28 Temmuz/ H	CHP Grup Başkanvekili Ali Mahir Başarır Akbelen’deki eylemcilerle tartıştı: Elini indir bana bağırma	Kişi ve konu bilgisinin verildiği başlık haber içeriğini yansıtmaktadır.	Ağaç katliamı iddiası, eylemciler, protesto
3	28 Temmuz/ H	Mustafa Sarıgül Akbelen’de Kılıçdaroğlu’nu protesto eden bir vatandaşı hırpaladı	Kişi ve konu bilgisinin yer aldığı haber başlığı haber içeriğiyle uyumludur.	Protesto, eylemci
4	28 Temmuz/ H	Akbelen’deki eylemcilerle CHP’liler birbirine girdi: Sizin gibi insanlar yüzünden iktidarı kaybettik	Kişi ve konu bilgisinin yer aldığı haber başlığı haber içeriğiyle uyumludur.	Eylemci, iktidar, ağaç katliamı, provokasyon
5	29 Temmuz/ H	Mesele yine ağaç değil: Dün Akbelen’de ‘orman’ provokasyonuna kalkışan CHP’li Mustafa Sarıgül bugün kendisini sahillere attı	Kişi ve konu bilgisinin verildiği başlık haber içeriğini yansıtmaktadır	Provokasyon, algı operasyonu
6	29 Temmuz/ H	CHP’li Mahmut Tanal jandarmayı kovaladı: Askere ‘eşkiya’ deyip elindeki belgeye el koymaya çalıştı	Haberin başlığı haberin içeriğini yansıtmak biçimde kurgulanmıştır.	Algı operasyonu, provokasyon, hukuki süreç
7	30 Temmuz/ H	Muğla Valiliğinden ‘Akbelen’ açıklaması: 130 bin fidan dikilecek	Kişi ve yer bilgisinin verildiği haber başlığı haber içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Fidan dikimi
8	31 Temmuz/ H	Fatih Portakal’dan Kılıçdaroğlu’na istifa çağırısı: Akbelen’de yaşadıklarınızdan sonra hangi cesaretle o koltuğa oturabiliyorsunuz?	Portakal’ın Kılıçdaroğlu’na yönelik yaptığı çağrı Portakal’ın ifadeleri doğrudan kullanılarak haber başlığı oluşturulmuştur.	Eylemciler, muhalefet, yandaş
9	31 Temmuz/ H	Akbelen’de eylemcilerin tepki gösterdiği Muharrem İnce alanı terk etti	Kişi ve konu bilgisinin verildiği haber başlığı haberin içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Eylemciler
10	31 Temmuz/ H	CHP yandaşı İsmail Saymaz’dan Mahmut Tanal’ın jandarmayı kovaladığı anlara tepki: Neresinden bakarsanız bakın skandal	Kişi isimlerinin geçtiği haber başlığında Saymaz’ın Tanal’a yönelik eleştiren sözlerin üzerinden haber başlığı oluşturulmuştur.	Skandal, köylü, iktidar, işçi, çevreci, dayanışma eylemi
11	02 Ağustos/ H	Bahçeli’den ‘Akbelen’ uyarısı: Mesele yine ağaç değil	Devlet Bahçeli’nin konuşmasının aktarıldığı haberin başlığı da bu konuşmanın bir söyleminden oluşturulmuştur.	Muhalefet, provokasyon
12	03 Ağustos/ H	TBMM’yi Akbelen için olağanüstü toplantıya çağıran CHP İYİ Parti’den destek bulamadı	Haber başlığı muhalefetin destek alamadığı şeklinde kurgulanmıştır.	Ağaç katliamı iddiası, ana muhalefet
13	03 Ağustos KY: Ali Saydam	Bu filmi görmüştük biz, defalarca...	Yer, kişi ve zaman bilgisinin verilmemiş haber başlığında içerikle ilgili de herhangi bir aktarım söz konusu değildir.	Marjinal, Gezi Parkı kalkışması, provokasyon
14	07 Ağustos/ H	Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan Akbelen’de yaygara koparmaya çalışan sözde çevrecilere sert tepki: Kampanyanın ağaç sevgisiyle izahı mümkün değil	Haberin başlığı Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın sözleri aktararak yapılmıştır. Başlıkta kullanılan “sözde çevreci” tabiri ise olaylara yönelik eleştirel bir tutum içinde olduğunu göstermektedir.	Sözde çevreciler, ağaç sevgisi, kirli provokasyon
15	08 Ağustos/ H	Ağaç sevgisiyle izah edilemez	Başlıkta haberin içeriğine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.	Ağaç sevgisi, çevreci görünümlü marjinaller

16	08 Ağustos/ H	Kılıçdaroğlu'ndan Akbelenlilere tehdit: Meclis'teki oylamaya 'hayır' diyenlere oy verirsiniz iki elim yakanızda olur	Kılıçdaroğlu'nun konuşması haber başlığında ve içeriğinde tehdit olarak kurgulanmıştır.	Tehdit, ağaç katliamı iddiası, protesto
17	08 Ağustos/ H	Olağanüstü 'Akbelen' toplantısı sona erdi: Muhalefetin genel görüşme önerisi reddedildi Meclis tatile girdi	Haberin başlığı haberin içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Muhalefet, görüşme önerisi
18	09 Ağustos/ H	Milletvekili Dönmez'den Akbelen Ormanı'ndaki protestolara ilişkin açıklama: TBMM'yi olağanüstü toplantıya çağırmadaki yeteneklerini CHP kurultayı için kullansınlar	Dönmez'in ifadeleri doğrudan haber başlığında kullanılmıştır.	Protesto, ağaç kesimi, hukuki süreç
19	09 Ağustos/ H	PKK elebaşı Duran Kalkan Gezi kalkışmasına benzettiği Akbelen provokasyonunu selamladı: Gezi de ağacı korumakla başladı	Gezi olayları için "kalkışma" ibaresinin kullanıldığı haberde Akbelen'deki olaylar için ise "provokasyon" ibaresi kullanılmıştır. Her iki olayın ilişkilendirilerek verildiği haber başlığı Kalkan'ın söylemiyle kurgulanmıştır.	Provokasyon, Gezi kalkışması
20	12 Ağustos/ H	Ne madenden ne yeşilden vazgeçeriz: 14 bin 470 hektarlık maden sahasına 7 milyon fidan dikildi	Sayısal verilerle desteklenen haber başlığında gazete kendi görüşlerini haber başlığı olarak aktarmıştır.	Ağaçlandırma, marjinal grup, eylemler, provokasyon
21	12 Ağustos/ H	Akbelen uyarısı: Provokasyona izin vermeyin	Konu bilgisinin kısmi olarak yer aldığı haber başlığında kişi bilgisi verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapılmıştır.	Provokasyon, çevreci kisvesi, manipüle etmek

Yeni Şafak Gazetesi'nde Akbelen olaylarını savunan ve destekleyen herhangi bir haber bulunmamaktadır. Bu olayların manipülasyon ve algı operasyonu olduğunu belirten haberler ön plandadır. Olayların çıkış nedeninin ağaç kesimiyle ilgili olmadığı siyasi parti demeçlerinden aktarılacak vurgulanmıştır. Örneğin; Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan verilen mücadeleyi bir kampanya olarak ifade etmiş ve bu kampanyanın sözde çevrecilerin kirli bir provokasyonu olduğunu belirterek kesilen ağaçların yerlerine çok daha fazlasının dikileceği sözüyle cümlelerini tamamlamıştır. Benzer şekilde MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin "mesele yine ağaç değil" demeciyle verdiği açıklamalarında Gezi olaylarında olduğu gibi Akbelen olaylarında da asıl amacın bir kalkışmaya niyetlenmek olduğu ve bu provokasyonu da ana muhalefet partisinin çıkardığı eleştirileri söz konusudur. Muhalefete yönelik eleştirilere Akbelen olayları bağlamında sıkça yer veren gazete özellikle bölgeye giden muhalefet partisi üyelerine yönelik bölge halkının olumsuz tavrını haberleştirmiştir. 28 Temmuz tarihli "CHP Grup Başkanvekili Ali Mahir Başarır Akbelen'deki eylemcilerle tartıştı: Elini indir bana bağırma", "Mustafa Sarıgül Akbelen'de Kılıçdaroğlu'nu protesto eden bir vatandaşı hırpaladı" ve "Akbelen'deki eylemcilerle CHP'liler birbirine girdi: Sizin gibi insanlar yüzünden iktidarı kaybettik" başlıklı haberler ve 31 Temmuz tarihli "Akbelen'de eylemcilerin tepki gösterdiği Muharrem İnce alanı terk etti" başlıklı haber bu tür haberlere örnek olarak gösterilebilir. Akbelenliler ve muhalefet arasındaki gerginliği ön plana çıkarmak isteyen gazete, 8 Ağustos tarihli haberde Kılıçdaroğlu'nun Akbelen'den gelenlerle birlikte gerçekleştirdiği grup toplantısında yaptığı konuşmada geçen "Hayır diyene oy verirsiniz iki elim yakanızda olur." demecini Kılıçdaroğlu'nun Akbelenlileri açık açık tehdit ettiği yorumuyla birlikte vermiştir.

Gazete sadece iktidar tarafından gelen eleştirilerini değil muhalif kesimin de muhalefeti eleştirilerini gündemde tutmuştur. Gazeteci ve sunucu Fatih Portakal’ın Kılıçdaroğlu’nu eleştirdiği ya da gazeteci ve yazar İsmail Saymaz’ın Mahmut Tanal’ı eleştirdiği haberler muhalefet partisine yönelik eleştiriler olduğu için gazetenin yer verdiği haberler arasındadır.

Gazete’nin Akbelen olayıyla ilgili yayımladığı haberlerde iktidar-muhalefet sürtüşmesi ön plandadır. Çevreciler, Akbelenliler, köylüler, kadınlar, STK’lar ya da avukatlar gibi Akbelen olaylarına dâhil olan kimselerle ilgili ya da güvenlik güçlerinin müdahaleleri gibi Akbelen’de yaşananlarla ilgili herhangi bir başlık bulunmamaktadır. Gazete sadece muhalefete yönelik her kesimden gelen eleştirileri haberleştirmeye çalışmıştır. Bu haberlerin retorik arka planına bakıldığında da Akbelen olayları provokasyon, algı operasyonu, manipülasyon, kalkışma gibi kavramlarıyla ilişkilendirilerek verilmiştir. Sonuç olarak, gazete haberlerindeki söylemlerin, kadınların öncülüğünde yürüyen doğa mücadelesini hedef almamakla birlikte, onları ön plana da çıkarmamak şeklinde oluşturulduğu görülmektedir. Yerel halkın yaşam alanlarının ve sağlıklı çevrede yaşama haklarına yönelik çevresel adalet talepleri ise haberlerde çok fazla yer bulmamıştır. Haberlerde olayın verilışı ve seçilen söylemler daha ideolojik ve politik düzlemde kalkınma projelerinin anlatımı ile gerçekleştirilmiştir.

4. Hürriyet Gazetesi (Ana akım Gazete)

Türkiye’deki ana akım gazeteler içerisinde yer alan Hürriyet’in Akbelen’de yaşananlarla ilgili haberleştirdiği başlıklar oldukça sınırlı olup Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Hürriyet Gazetesi Haber/ Köşe-Özel Yazı Haber Başlığı:
15 Temmuz 2023-15 Ağustos 2023

Sıra No	Tarih/Türü/ Haber/Köşe Yazısı	Haber Başlığı	Yorum	Ön Plana Çıkan Kavramlar
1	29 Temmuz/ H	Kılıçdaroğlu Akbelen’de	Kişi ve yer bilgisinin verildiği haber başlığında konu bilgisi verilmemiştir.	Eylem, köylü, çevreciler, köylü kadın
2	31 Temmuz/ H	Akbelen’de gerginlik: Jandarma’dan Tanal’a suç duyurusu	Haberin başlığı doğrudan haberin içeriğini yansıtmaktadır.	Kolluk Kuvveti, suç duyurusu
3	01 Ağustos/ H	Muğla Valiliğinden Akbelen açıklaması: İzin sahibi 130 bin fidan dikecek	Muğla Valiliğinin yapmış olduğu açıklama haber başlığında yer almıştır.	Ağaç kesimi, rehabilitasyon, fidan dikimi
4	02 Ağustos/ H	CHP, Meclis’i olağanüstü toplantıya çağırdı	Haber içeriğinde olağanüstü toplantı nedeninin Akbelen’deki olayları görüşmek olduğu ifade edilse de haber başlığında bununla ilgili bilgiye yer verilmemiştir.	Olağanüstü toplantı
5	08 Ağustos/ H	TBMM’de genel görüşme talebi reddedildi	Kurum bilgisinin yer aldığı haber başlığında reddedilen görüşme talebine ilişkin bir bilgi yer almamıştır.	Genel görüşme talebi
6	08 Ağustos / H	Kılıçdaroğlu: Ağacını koruyanı marjinal ilan ediyorsunuz	Haber başlığında Kılıçdaroğlu’nun sözleri yorumlanmadan aktarılmıştır.	Talan, marjinal
7	09 Ağustos / H	TBMM Akbelen için olağanüstü toplandı	Yer ve kurum bilgisinin verildiği haber başlığı haber içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Önerge, olağanüstü toplantı

8	09 Ağustos/ H	Kılıçdaroğlu: Siz de gidin dinleyin	Kişi bilgisinin verildiği haber başlığında konu bilgisi açıkça yer almamıştır.	Köylüler, Kadın
9	11 Ağustos KY: Abdulkadir Selvi	Akbelen eylemcileri PKK istismarına tepki göstermeli	Selvi yazısında Akbelen eylemcilerinin PKK'ya karşı olduklarını söylemesi gerektiğini aktarmıştır. Bu içerik de haber başlığında doğrudan yer almıştır.	Eylemci, istismar, terör, şiddet, demokratik eylem

Türkiye’de gazeteler arasında önemli bir tiraja sahip olan Hürriyet Gazetesi’nin Akbelen’de yaşananlarla ilgili çok fazla sayıda haber yaptığı görülmektedir. Gazete’nin yaptığı sınırlı haberler nötr bir dille verilmeye çalışılmıştır. Haberlerde yer verilen aktör ana muhalefet partisidir. Parti liderinin ve üyelerinin eylemleri ve sözleri haber başlıklarına taşınmıştır. Dokuz haber başlığından üçü Kemal Kılıçdaroğlu’nun ismiyle başlıklandırılmıştır. Yine CHP Milletvekili Tanal’a yönelik suç duyurusunun olduğu haber ya da CHP’nin meclisi olağanüstü toplanmaya çağırması Akbelen olaylarında ana muhalefet partisinin ön planda olduğunu kanıtlar nitelikteki haber başlıkları arasındadır. Bununla birlikte gazetenin tek köşe yazısı olan Abdulkadir Selvi’nin yazısında Akbelen’de yaşanan olaylardan bir Gezi eylemi çıkarılması amaçlandığı iddia edilmiştir. Gezi olaylarında istenen Kanal İstanbul, 3. Köprü, 3. Havaalanı ya da Hidroelektrik Santrallerin kapanması taleplerinin çevrecilikle bağdaşmadığını köşesine taşıyan Selvi bu tür terörlere olmuş sözde çevreci eylemlerin Türkiye ekonomisine büyük zararlar verdiğini de vurgulamıştır.

Bu bağlamda haber başlığı incelemelerine bakıldığında, Akbelen direnişi etrafında siyasi aktörlerin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Direnişin doğrudan ekolojik ve yaşam hakkı boyutundan çok, siyasi tartışmalar ve parlamenter mücadele çerçevesinde temsil edilmesi dikkat çekmektedir. Bu çerçevede haberlerde kullanılan söylemlerde kadınların mücadeledeki yerinin ve yerel halkın çevresel adalet taleplerinin çok fazla görülmediğini söylemek mümkündür.

5. Gazete Yenigün (Muğla Yerel Basın)

Yerel gazeteler, toplumların bilgiye ulaşımını sağlayarak, yerel olayları, yerel değerleri ve toplumsal sorunları gündeme getirmeleri nedeniyle ayrı bir yere sahiptirler. Ulusal gazetelerin genel bakış açılarına kıyasla, yerel gazeteler, bölgesel sorunlar ve ihtiyaçlar üzerinde daha ayrıntılı analizler sunabilmektedirler. Bu nedenle çalışmaya Muğla’nın yerel gazetesi olan Gazete Yenigün dâhil edilmiştir.

Tablo 5: Muğla Yenigün Haber/ Köşe-Özel Yazı Haber Başlığı: 15 Temmuz 2023-15 Ağustos 2023

Sıra No	Tarih/Türü/ Haber/Köşe Yazısı)	Haber Başlığı	Yorum	Ön Plana Çıkan Kavramlar
1	16 Temmuz/ H	Akbelen’de Nöbetin İkinci Yılı	Yer ve zaman bilgisinin verildiği haber başlığında haber konusu içerikte yer almıştır.	Nöbet, savunı, eylemciler
2	17 Temmuz/ H	CHP’li Cumhur Uzun’dan Akbelen Direnişine Desteğe	Kişi ve konu bilgisinin verildiği haber başlığı içeriği yansıtmaktadır.	Direnış, eylemciler
3	17 Temmuz/ H	Ümit Özdağ Akbelen Direnişine Desteğe Geliyor	Kişi bilgisinin yer aldığı haber başlığı haber içeriğini yansıtmaktadır.	Direnış
4	17 Temmuz/ H	CHP’li Cumhur Uzun’dan Akbelen Direnişine Desteğe	Kişi bilgisinin yer aldığı haber başlığı haberin içeriğini de yansıtmaktadır.	Direnış
5	24 Temmuz/ H	Akbelen’de Direniş Sürüyor: Gözaltılar Var	Haber başlığı haberin içeriğini yansıtmaktadır.	Direnış, gözaltı, köylüler, savunı

Duygu Yıldız Karakoç & Funda Kemahlı Garipoğlu / Akbelen’de Kadın Direnişi Bağlamında Ekofeminizm ve Çevresel Adalet: Eleştirel Söylem Analizi

6	24 Temmuz / H	CHP’li Vekiller Akbelen’e Gidiyor	CHP Muğla milletvekillerinin Akbelen’deki olayların hareketlenmesiyle Akbelen’e yöneildikleri haber olarak yer almıştır.	Milletvekilleri, baskın
7	25 Temmuz/ H	“Madeni kullanmak, çevreyi korumak mümkün”	Haber başlığı Akbelen olayları sırasında TES-İş Sendikası’nın açıklamasında kullandığı ifadelerden oluşturulmuştur.	Maden, çevre koruma, ağaç kesimi, köylüler, jandarma
8	25 Temmuz/ H	Tarkan’dan Akbelen Direnişine Destek: “Doyun Artık”	Şarkıcı Tarkan’ın sosyal medya paylaşımı ile Akbelen’deki ağaç kesimine karşı verdiği ifadeler haberin içeriğinde yer almıştır.	Köylüler, çevreciler, kolluk güçleri, direniş, destek
9	26 Temmuz/ H	Akbelen’de Ağaç Kırımı 3. Gününde	Akbelen olaylarıyla ilgili yaşanan gelişmeler haber içeriğinde kısaca aktarılmıştır.	Ağaca sarılan kadın, köylüler, direniş
10	26 Temmuz/ H	Muğla OBM Önünde “Akbelen” Eylemi	Haber başlığı haber içeriğiyle uyumludur. Haberin içeriğinde birçok STK ve bazı siyasi partilerin Orman Genel Müdürlüğü önünde yaptıkları basın açıklamasına yer verilmiştir.	Sivil Toplum Kuruluşları, ağaç kesimi, kolluk güçleri, talan, katliam
11	27 Temmuz/ H	Seçim bitti TİP’li Aslantuğ Akbelen’i unuttu! Sözde Akbelen’in Hesabını soracaktı	Haberin başlığı habirin içeriğiyle örtüşmektedir. TİP Milletvekili adayı Mehmet Aslantuğ’un ağaç kesimlerine sessiz kaldığı ve verdiği sözleri unuttuğu haber içeriğinde yer almıştır.	Seçimler, ağaç kesimi
12	27 Temmuz/ H	Mahkeme Önünde Adalet İstediler	Haberin içeriğinde İkizköy Çevre Komitesi ve bölge halkının mahkeme önünde yürütmenin durdurulması talepli basın açıklaması yer almıştır.	Adalet, mücadele, bölge halkı, çevreciler
13	28 Temmuz/ H	Tes-İş Sendikası’ndan çarpıcı açıklama!“İşçi sükûnet, çevreciler kavgayla karşıladı”	Haberin içeriğinde Kemal Kılıçdaroğlu’nun sendika yetkilileriyle görüşmesi ve sendika yetkililerin bu konu hakkında sosyal medyada yaptığı açıklamalara yer verilmiştir.	Sendika, işçi, çevreci
14	28 Temmuz/ H	Milas Akbelen’e gelen Kılıçdaroğlu, iki tarafa da ‘yanınızdayım’ dedi	Haberin içeriğinde Kemal Kılıçdaroğlu’nun hem çevrecilere hem de santral çalışanlarına yanınızdayız mesajı verdikten sonra çevreciler tarafından tepkiyle karşılanması yer almaktadır.	Çevreciler
15	29 Temmuz/ H	Akbelen’de İş çıkırından Çıkıyor!	Güvenlik güçleri ve vatandaşların karşı karşıya geldiği belirtilen haberde olayların giderek büyüdüğü vurgulanmıştır.	Ağaç kesimi
16	29 Temmuz/ H	Selçuk Özdağ: “Akbelen’de olan hoyratlıkların müsebbibi iktidardır”	Haberin içeriğinde Özdağ’ın sosyal medyada paylaştığı açıklamaları doğrudan aktarılmış ve haber başlığı da bu açıklamaların odaklandığı kısımdan alınarak oluşturulmuştur.	İktidar
17	01 Ağustos/ H	Bahçeli’den Akbelen açıklaması “CHP Akbelen’de FETÖ ve PKK’ya Eylem Alanı Açıyor”	Devlet Bahçeli’nin ana muhalefet partisi CHP’yi Akbelen olayları üzerinden eleştirdiği açıklamasında haber başlığı da Bahçeli’nin sözleri üzerinden aktarılmıştır.	FETÖ, PKK, sözde çevreci örgütler, yasa dışı sol gruplar
18	08 Ağustos/ H	İkizköylüler Zeytinleriyle CHP Grup Toplantısında	Haber başlığı habirin içeriğini doğrudan yansıtmaktadır.	Köylüler, köylü kadınlar, mücadele
19	09Ağustos/ H	Akbelen Görüşmesi 37 Oy Farkla Reddedildi Muhalefetten 37 Vekil Katılmamış	Haber başlığı haber içeriğini yansıtmakla birlikte başlıkta görüşmenin sonucuna ilişkin bir göndermede de bulunmuştur.	Genel görüşme, muhalefet
20	09 Ağustos/ H	CHP’li Vekil Özcan “4 Yılda Tükenecek Bir Rezerv İçin Akbelen Ormanları Yağmalanıyor”	Haberde CHP Muğla milletvekili ve aynı zamanda avukat olan Gizem Özcan’ın TBMM’de yaptığı basın açıklamasındaki ifadelerine yer verilmiş ve haber başlığı da bu	Ormanların yağmalanması, orman kıyımı, kadın milletvekili

			ifadelerin doğrudan aktarılmasıyla oluşturulmuştur.	
21	09 Ağustos/ H	CHP’li Derici: “Akbelen Konusunu Hep Birlikte Çözmek Zorundayız”	Haberde CHP Muğla milletvekili Süreyya Öneş Derici’nin TBMM Genel Kurulu’nda Akbelen’de ağaçların kesilmesiyle ilgili konuşması aktarılmıştır.	Ağaç kıyımı, iktidar, muhalefet, ağaç kıyımı, kadın milletvekili
22	15 Ağustos/ H	Özcan: Akbelen Kıyımı Susuz Bırakacak	Kişi bilgisinin kısmen verildiği haber başlığında Milletvekili Gizem Özcan’ın Akbelen’deki ağaç kesimi için soru önergesi vermesinden bahsedilmektedir.	Kıyım, kadın eylemciler
23	15 Ağustos/ H	Akbelen İçin Suç Duyurusu “Mücadelemiz Orman Yeşerene Kadar Sürecek”	Köylüler ile birlikte yapılan basın açıklamasında grup adına konuşan avukatın söylemleri doğrudan haber başlığında yer almıştır.	Suç duyurusu, mücadele, köylü kadınlar

Yerel bir gazete olan Muğla Yenigün Gazetesi’nin makro tematik incelemesi değerlendirildiğinde, Akbelen olaylarının ülkenin siyasetçisinden sanatçısına, işçisinden köylüsüne değin birçok kesimin gündemine oturduğu görülmektedir. Örneğin; sanatçı Tarkan’ın sosyal medyadan Akbelen’deki ağaç kesiminin durdurulmasına yönelik yaptığı paylaşım, olayların siyaset üstü olduğunu göstermektedir. Siyasi pencerede ise başta kadın vekiller olmak üzere CHP’li vekillerin Akbelen olaylarının bir an önce neticelenmesi ve kesimlerin devam ettiği takdirde bunun bir yıkıma dönüşeceği konusundaki beyanları gazete başlıklarında yer almıştır. Örneğin; CHP Muğla Milletvekili Süreyya Öndeş Derici yaptığı konuşmasında “konu oradaki kaplumbağa, oradaki kuş, konu babasının oradaki mezarını bırakmak istemeyen Aytaç Abla. Biliyor musunuz ki konu vatan. İşte bu yüzden bu konu muhalefet sorunu, iktidar sorunu olmanın çok ötesindedir. Bu konuyu hep birlikte çözmek zorundayız” diyerek herkesin taşın altına elini koyması gerektiğini vurgulamıştır. Bir başka CHP’li kadın vekil Gizem Özcan ise “4 yılda tükenecek bir rezerv için bölge halkı ve bilim insanları dinlenmeden Akbelen Ormanları yağmalanıyor” ifadeleriyle yaptığı konuşmasıyla bölge halkının yaptığı direnişin meşru gerekçesini ortaya koymaktadır. Muhalefetten yönelen tepkiler sadece ana muhalefet partisiyle sınırlı kalmamıştır. Saadet Partisi Grup Başkanı Selçuk Özdağ madencilığe karşı olmadığı şerhini düşerek Akbelen’de yaşanan olayların tek sorumlu olarak iktidar partisini göstermiştir. Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ, “Karadeniz’in dereleri kurutulurken de Kaz dağlarında cennet doğamız katledilirken de aynı taktiği uyguladılar” diyerek iktidarın daha önceki ekolojik bozulmalardan da sorumlu olduğunu altını çizmiştir. Ayrıca Özdağ’ın Akbelen’de mücadele edenlerin yanında olduğu ve desteğe gideceği haberleştirilmiştir.

Gazetede bir yandan Akbelen’e yönelik destekler haberleştirilirken diğer yandan ilgili sendikanın söylemlerine de yer verilmiştir. “Madeni kullanmak, çevreyi korumak” başlığıyla verilen haberde istihdam ve enerji bağımsızlığıyla ilgili argümanlar kullanarak madenlerin kullanılması gerekliliğinin altı çizilmiştir. Ayrıca aynı Sendika’nın Kemal Kılıçdaroğlu ile görüşme yapmasının akabinde yaptığı paylaşımlar hayli dikkat çekicidir. Sendika Kılıçdaroğlu’nun emekçilerin her daim yanında olduğunu ifade ettiğini belirtmiş ve ardından Kılıçdaroğlu’nun Akbelen’de çevreciler tarafından kavgayla, işçiler tarafından ise sükunetle

karşılandığına dikkat çekerek takdiri kamuoyuna bırakmıştır. Bu durum esasen muhalefet partilerinin çevreci olaylardaki tutumlarını ve söylemlerinin ne denli önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir. İktidarın söylemleriyle ilgili tek haber ise MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin Akbelen olaylarını CHP üzerinden eleştirmesiyle ilgili haber olmuştur. Bahçeli’nin hedefinde kendi ifadesiyle sözde çevreci örgütlere, gerçekte ise terör faaliyetleriyle ilişkili kimselere Akbelen’de eylem alanı açmakla suçladığı CHP yönetimi bulunmaktadır.

Bu doğrultuda incelediğinde Yenigün gazetesinin haber başlıklarında ve içeriklerinde kadınların özne olduğu bir direniş anlatısının doğrudan verilmediği görülmektedir. Hatta direnişin cinsiyet boyutu geri plana itilmiş; mücadele, daha çok erkek egemen siyasi figürlerin beyanları üzerinden görünür hale getirilmiştir. Başlıklarda "Akbelen’de ağaç kıyımı", "susuzluk tehdidi", "orman yağması" gibi ifadeler çevresel adalet ihlallerini vurgulasa da bu ihlallerin yerel halk üzerindeki doğrudan etkisi haberlerde yeterince yer bulamamıştır.

SONUÇ

Bu araştırmada, çevresel adalet ve ekofeminizm perspektiflerinden hareketle Akbelen Ormanı direnişi analiz edilmiş ve kadınların çevre mücadelelerindeki kritik rollerine dikkat çekilmiştir. Akbelen direnişinde özellikle köylü kadınların aktif katılımı, ekofeminist teorilerin öne sürdüğü doğa ile kadınlar arasındaki özel ilişkiyi somutlaştırmış ve kadınların çevre hareketlerinde dönüştürücü bir rol üstlendiğini göstermiştir.

Teun A. Van Dijk’in Eleştirel Söylem Analizi yöntemi temel alınarak yapılan bu çalışmada, Akbelen Ormanı’nda gerçekleşen çevre direnişine ilişkin ana akım, muhalif, muhafazakâr, çevreci ve yerel gazetelerde yayımlanan haber içerikleri detaylı biçimde incelenmiş ve bu haberlerin "kadın-çevre-adalet" ekseninde tematik analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz kapsamında elde edilen bulgular, farklı gazetelerin ideolojik konumlanışları doğrultusunda Akbelen direnişini nasıl farklı biçimlerde ele aldıklarını ve bu ele alışlarda hangi söylemsel stratejilere başvurduklarını ortaya koymaktadır. Özellikle Cumhuriyet Gazetesi ve Yeşil Gazete’nin haberlerinde, Akbelen Ormanı’nda yürütülen mücadelenin yalnızca bir doğa savunusu ya da yaşam hakkı mücadelesi değil, aynı zamanda kadınların öncülüğünde gelişen güçlü bir adalet talebi ve ekofeminist bir direniş biçimi olarak kurgulandığı dikkat çekmektedir. Bu gazetelerde kullanılan söylemler, çevresel yıkımın sadece doğaya değil, aynı zamanda bölge halkının yaşam hakkına, sosyo-ekonomik yapısına ve kültürel varoluşuna da zarar verdiği gerçeğine odaklanmaktadır. Kadınların bu mücadelenin asli öznelere olarak görünürlük kazandığı haber anlatıları aracılığıyla ekofeminist bakış açısı medya söylemine taşınmaktadır. Kadınların özellikle köylü kadınların mücadeledeki rolüne geniş yer verilmiş; böylece çevresel adalet talebi, sınıfsal, cinsiyet temelli ve kültürel boyutlarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu gazetelerdeki haberlere yansıyan dil hem çevresel adalet hem de ekofeminist yaklaşımları destekleyici ve meşrulaştırıcı bir söylem üretmiştir.

Buna karşılık, muhafazakâr çizgide yayın yapan Yeni Şafak Gazetesi ile ana akım medya içinde değerlendirilebilecek Hürriyet Gazetesi’nin haberlerinde

Akbelen direnişi çevresel veya toplumsal bir mücadele olarak değil, daha çok politik çatışma, provokasyon ve muhalefetle iktidar arasındaki çekişme çerçevesinde ele alınmıştır. Bu çerçevede özellikle direnişi yürüten kadınların talepleri ve yerel halkın yaşam alanlarını korumaya yönelik hak arayışları büyük ölçüde görünmez kılınmıştır. Kadınların mücadeledeki aktif rolleri ya tamamen göz ardı edilmiş ya da siyasi tartışmalar arasında önemsizleştirilmiştir. Bu tür temsiller, medya aracılığıyla çevresel adalet mücadelesinin anlamını daraltmakta ve halkın mücadeleye dair algısını ideolojik doğrultuda şekillendirmektedir.

Yerel bir gazete olan Muğla Yenigün Gazetesi ise Akbelen direnişini çevresel adalet bağlamında sınırlı biçimde ele almış, genel haber söylemlerinde siyasi aktörlerin beyanlarına ve ulusal düzeydeki siyasal gündeme daha fazla yer vererek, direnişin toplumsal ve cinsiyet temelli boyutlarını arka planda bırakmıştır. Özellikle bölgedeki kadınların özne olarak mücadeleye katılımlarına dair güçlü bir anlatı oluşturulmamış; buna karşın siyasi partilerin temsilcilerinin demeçleri, eylemlere verdikleri tepkiler ve genel siyasal atmosferin yansımaları öne çıkarılmıştır.

Sonuç olarak, eleştirel söylem analizi yöntemiyle yapılan değerlendirmede, genel olarak medya söylemlerinin, kadınların çevresel adalet taleplerini ve yerel halkın direnişini arka plana ittiği, direnişi ise ağırlıklı olarak siyasi çerçevede sunduğu tespit edilmiştir. Haberlerin söylem analizinde, kadınların ve yerel halkın çevresel adalet taleplerinin çoğunlukla geri planda bırakıldığı, direnişin daha çok siyasi tartışmalar üzerinden haberleştirildiği gözlemlenmiştir. Çalışmaya ekofeminist ve çevresel adalet kazanımlarında medyanın rolü bağlamında bakıldığında, medyanın ekofeminist ve kadın odaklı çevre adaleti mücadelesinde hem bir güç çarpanı olabileceğini hem de görünmezlik ve yanlış temsil yoluyla mücadeleyi zayıflatılabileceğini söylemek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında feminist ve çevreci hareketlerin medyayla kurdukları ilişki ve medyadaki görünümleri stratejik bir öneme sahiptir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Makalenin tüm süreçlerinde Yönetim ve Ekonomi Dergisi'nin araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır

Çıkar Beyanı

Yazarın herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Adaman, F., Akbulut, B. ve Arsel, M. (2016). Türkiye'de Kalkınmacılığı Yeniden Okumak: HES'ler ve Dönüşen Devlet-Toplum-Doğa İlişkileri. (Ed. Sinan Erensu, Erdem Evren ve Cemil Aksu). *Sudan Sebepler: Türkiye'de Neoliberal Su-Enerji Politikaları ve Direnişler*. İstanbul: İletişim Yayınları, 291-313.
- Agarwal, B. (1992). The Gender and Environment Debate: Lessons from India. *Feminist Studies*, 18(1), 119-158.
- Agyeman, J., Bullard, R. D., & Evans, B. (2002). Exploring the Nexus: Bringing Together Sustainability, Environmental Justice and Equity. *Space and Polity*, 6 (1), 77-90. DOI: 10.1080/13562570220137907
- Aslan, Ö. (2016). "Biz Gezici Değil Yerleşik Halkız!": Cerattepe'de Yaşam Alanı Mücadelesi. *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, S.28, 4-9.

- Bakan, R. ve Kadirbeyoğlu, Z. (2019). Küresel Sermaye, Yerel Direnişler: Ekolojik Hareketlerde Kadınların Vatandaşlık Talebi. (Der. Emet Değirmenci). *Doğa ve Kadın: Ekolojik Dönüşimde Feminist Perspektifler*, İstanbul: KADAV, 73-84.
- Bell, D. and Carrick, J. (2017). Procedural Environmental Justice. (Edited by Ryan Holifield, Jayajit Chakraborty and Gordon Walker). In *The Routledge Handbook of Environmental Justice*. London: Routledge, 101-112.
- Birkeland, J. (1993). Ecofeminism: Linking Theory and Practice. (Edited by Greta Gaard). *Ecofeminism: Living Interconnections with Animals and Nature*. Philadelphia: Temple University Press, 13-59.
- Boström, M. and Davidson, D. J. (2018). Introduction: Conceptualising Environment Society Relations. (Edt.M. Boström and D. J. Davidson). In *Environment and Society: Palgrave Studies in Environmental Sociology and Policy*, Cham: Palgrave Macmillan, 1–24.
- Buckingham, S. and Kulcur, R. (2009). Gendered Geographies of Environmental Injustice. *Antipode*, 41(4), 659-683.
- Bullard, R. D. (2003). Confronting Environmental Racism in the 21st Century. *Race, Poverty & the Environment*, 10 (1), 49-52. <https://www.jstor.org/stable/41554377> Erişim Tarihi: 26.12.2024
- Bullard, R. D. (1994). The Legacy of American Apartheid and Environmental Racism. *Journal of Civil Rights and Economic Development*, 9(2), 3, 445-474. <https://scholarship.law.stjohns.edu/jcred/vol9/iss2/3> Erişim Tarihi: 04.04.2025
- Bullard, R. D. (2000). Dumping in Dixie: Race, Class, and Environmental Quality. (3rd ed.). Boulder: Westview Press.
- Ćorić, D. (2014). Ecofeminism as a Way of Resolving Some Environmental Issues, *Proceedings for Social Sciences Matrica Srpska*, 148, 551-558.
- Çobanoğlu, Y. (2014). Türkiye’de Ekolojik Hareketler: Yerelden Evrensele (Bergama, Muğla ve Tunceli Örnekleri). *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 105-128.
- Değirmenci, E. (2019). Önsöz. (Der. Emet Değirmenci). *Doğa ve Kadın: Ekolojik Dönüşimde Feminist Perspektifler*, İstanbul: KADAV, 9-15.
- Eryılmaz, Ç.ve Akman, F. (2016). Kolektif Bir Çevre Hareketi Olarak Artvin’de Maden Karştı Direniş. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 17-33.
- Evans-Agnew, R. A., Koontz, T. M. and Schell, C. (2024). Voicing environmental justice: critical discourse analysis of a postcard survey to amplify marginalized voices surviving and coping with environmental threats. *Journal of Environmental Studies and Sciences*, 1-16.
- Gaard, G. (2017). Feminism and Environmental Justice. (Edited By Ryan Holifield, Jayajit Chakraborty and Gordon Walker). In *The Routledge Handbook of Environmental Justice*, London: Routledge, 74-88.
- Ikeme, J. (2003). Equity, Environmental Justice and Sustainability: Incomplete Approaches in Climate Change Politics. *Global Environmental Change*, 13, 195-206.
- İşıl, Ö. ve Aslan, Ö. (2014). Kadınlığın Su Hali: HES Direnişindeki Karadenizli Kadın Temsilleri Üzerine Bir Deneme, *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, S.22, 40-48.
- Kalonya, D. H. (2021). Müştereklerin Çitlenmesi Ekseninde Kadınlar: Ekofeminist Perspektiften Türkiye’de Çevre Hareketleri. *Planlama Dergisi*, 31(3), 448-465.
- Keskin, Ö.H. (2023). Geçmişten bugüne Akbelen Ormanı: Neler Biliyoruz?. <https://teyit.org/dosya/gecmisten-bugune-akbelen-ormani-neler-biliyoruz> Erişim tarihi: 24.04. 2025
- Kılıç, S. ve Tok, N. (2014). Geleneksel Adalet Anlayışlarından Çevresel Adalet Anlayışına. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 213-228.
- Kulcur, R. (2022). Toplumsal Cinsiyetin Çevresel Adalet ve İklim Değişikliği Bağlamında Türkçe Literatürdeki Görünürlüğü. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 24, 31-54. DOI: 10.26650/iukad.2021.982531
- Lorentzen, L. A. and Eaton, H. (2002). Ecofeminism: An Overview. *The Forum on Religion and Ecology at Yale*.
- Martínez-Alier, J. (2003). The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Mellor, M. (2006). Ecofeminist Political Economy. *International Journal of Green Economics*, 1(1-2), 139-150.
- Michon, C. (2023). Women’s Movements and Environmental Activism in India: Theoretical Reflections Based on the Study of the New Delhi. (Edited by Madhura Joshi). *Ecofeminism in India: Struggles and Perspectives. Représentations dans le monde anglophone*. [Online], Online since 31 march 2023, URL : <https://publicationsprairial.fr/representations/index.php?id=256>
- Mohai, P., Pellow, D. and Roberts, J. T. (2009). Environmental Justice. *Annual Review of Environment and Resources*, 34(1), 405-430. <https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-environ-082508-094348> Erişim Tarihi: 04.04.2025
- Moore, N. (2011). Eco/Feminism and Rewriting The Ending Of Feminism: From The Chipko Movement To Clayoquot Sound. *Feminist Theory*, 12(1), 3-21.
- Omrow, D. A. (2018). It is not easy being green: A critical discourse and frame analysis of environmental advocacy on American television. *Journal of Media and Communication Studies*, 10(3), 14-24.

- Özberk, N. (2024). Yoksulların Çevreciliğine Bir Örnek: Kenya Yeşil Kuşak Hareketi, *ChronAfrica*, 1(2), 91-117.
- Özen, H. (2023). Kırsal Kadının Çevre Mücadelesi. KOÇ-KAM. <https://kockam.ku.edu.tr/kirsal-kadinin-cevre-mucadelesi/>, Erişim Tarihi: 20.01.2025
- Özer, Ö. (2011). *Haber Söylem İdeoloji: Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Konya: Literatürk Yayınları.
- Plumwood, V. (2004). Feminizm ve doğaya hükmetmek (çev. B. Ertür). İstanbul: Metis.
- Rao, M.(2012). Ecofeminism at the Crossroads in India: A Review. *DEP. Deportate, esuli, profugh*, 20, 124–142.
- Rawls, J. (2005). *A Theory of Justice*. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Roberts, T.; Pellow, D.; Mohai, P. (2018). Environmental justice. In *Environment and Society: Concepts and Challenges*, (Edt. M.Boström and D. Davidson). Palgrave: Basingstoke, UK; 233-255.
- Schlosberg, D. (2004). Reconceiving Environmental Justice: Global Movements And Political Theories. *Environmental Politics*, 13(3), 517–540. DOI: 10.1080/0964401042000229025
- Schlosberg, D. (2013). Theorising Environmental Justice: The Expanding Sphere of A Discourse. *Environmental Politics*, 22(1), 37–55. DOI: 10.1080/09644016.2013.755387
- Svarstad, H. and Benjaminsen, T. A. (2020). Reading Radical Environmental Justice Through A Political Ecology Lens. *Geoforum*, 108, 1-11. DOI: 10.1016/j.geoforum.2019.11.007.
- Ülkü, F. C. (2023). An Analysis of the Environmental Movement Through Women's Experiences: The Case of İkizköy. Middle East Technical University, The Department of Political Science And Public Administration. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Van Dijk, T. A. (1991). The Interdisciplinary Study Of News As Discourse. (Edt. Klaus Bruhn Jensen, ve Nicholas Jankowski). *Handbook of Qualitative Methods in Mass Communication Research*. London: Routledge, 108-120.
- Van Dijk, T. A. (2003). Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım. (Edt. Barış Çoban ve Zeynep Özarslan). *Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji*, İstanbul: Su Yayınları, 13-112.
- Van Dijk, T. A. (2004). Discourse, Knowledge And Ideology: Reformulating Old Questions and Proposing Some New Solutions. (Edt. Martin Pütz, JoAnne Neff ve Teun A. Van Dijk). *Communicating Ideologies, Multidisciplinary Perspectives on Language, Discourse and Social Practice*. Frankfurt: Peter Lang, 5-38.
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. (Edt. Deborah Schiffrin, Deborah Tannen ve Heidi E. Hamilton). *The Handbook of Discourse Analysis*, UK: Wiley Blackwell, 466-485.
- Vardar, S. Ö. ve Şen, M. S. (2024). Çevre Hakkının İnsan Hakları Kapsamında Değerlendirilmesi ve Türkiye’de Çevre Hakkına Dair Deneyimin İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1-33.
- Warren, K.J. (1997). Taking Empirical Data Seriously, An Ecofeminist Philosophical Perspective. (Edt. K. J. Warren). *Ecofeminism: Women, Culture, Nature*. Indiana University Press, 3-20.
- Wenz, P. S. (1988). *Environmental justice*. Albany NY: State University of New York Press.
- Wetherell, M., Taylor, S. and Yates, J. (2001) *Discourse theory and practice. A reader*. London: Sage.
- Yücel, U. (2016). Doğa Kadın Benzeşiminden Doğan bir Yeşil Kuram: Ekofeminizm, Apelasyon, S. 27, <https://apelasyon.com/yazi/27/doga-kadin-benzeşiminden-dogan-bir-yesil-kuram-ekofeminizm> Erişim Tarihi: 13.03.2025.

SUMMARY

The objective of the study is to analyse the Akbelen Forest resistance from the perspectives of environmental justice and ecofeminism in a multidimensional manner and to make visible the active participation and transformative role of peasant women, especially those living in rural areas, in environmental struggles. In this study, the historical, social and cultural relationship between women and nature is analysed in terms of its reflection in the struggle for environmental justice. The theoretical framework offered by the ecofeminist approach is utilised to deepen the meaning of this relationship.

In this study, environmental justice and ecofeminism are discussed in two separate sections within the theoretical framework. An analysis is made in the context of inequalities based on ethnic/racial origin, class and gender, in line with the common values of these two approaches towards the solution of environmental problems. In the third part, the representation of the concept of "woman" in the media was analysed by means of Teun A. Van Dijk's critical discourse analysis method through

a press survey conducted on the example of the peasant women defending the trees in Akbelen Forest.

In order to reflect different ideological tendencies, Hürriyet (mainstream), Cumhuriyet/Sözcü (opposition), Yeni Şafak (conservative), Yeşil Gazete (environment-oriented) and Muğla Yenigün (local) newspapers were included in the analysis. A comprehensive search was conducted on the online news archives of the aforementioned newspapers, utilising the keyword "Akbelen Forest". This investigation encompassed all news articles and columns published between 15 July and 15 August 2023, with a focus on the interconnections between women, the environment, and justice. The data obtained by focusing on this period when the Akbelen resistance came to the agenda again in the press were analysed thematically at the macro level using Van Dijk's method.

This comprehensive analysis reveals clear discursive differences in how the Akbelen Forest resistance was presented in different newspapers. Cumhuriyet and Yeşil Gazete framed the resistance not only as an environmental issue, but also as a strong social justice and ecofeminist struggle led by women, drawing attention to the social consequences of environmental destruction and the local people's demands for the right to life. On the other hand, the newspapers Yeni Şafak and Hürriyet presented the resistance in a more political framework and pushed the environmental and social dimensions into the background, making the demands of women and local people invisible. Muğla Yenigün, a local publication, partially covered the issue of environmental justice, but failed to adequately reflect the social and gendered struggle by covering the resistance mostly through the discourses of political figures.

In conclusion, the critical discourse analysis method reveals that the media discourses have generally marginalised women's demands for environmental justice and local people's resistance, and have presented resistance mainly within a political framework. In the discourse analysis of the news reports, it was found that women's and local people's demands for environmental justice were mostly relegated to the background and resistance was mostly reported through political debates. From the perspectives of ecofeminism and environmental justice, the media can assume two distinct roles in such struggles. The media has the capacity to amplify the visibility of women-led environmental struggles, thereby enhancing their impact and resonance. Conversely, this can diminish their impact by ignoring or misrepresenting these struggles. Consequently, the relationship between the feminist and environmentalist movements, as well as their portrayal in the media, is of significant importance.